



Isus Hristos Pantocrator, autor: Ioan din Râșinari, cca 1720-1730. Iconă provenită din parohia Vlșoara, județul Cluj, Muzeul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului.

## † Andrei

Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului,  
Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului

### Hristos ne oferă libertate deplină

#### 1. Omul devenit rob patimilor

Dumnezeu l-a creat pe om tânăr, sănătos, frumos și nemuritor. Toate funcțiile îi erau perfecte. Pe deasupra, era liber sufletește, dar și din punct de vedere social. Citim în referatul biblic că a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie (Facere 1, 27). Fiind creat după chipul lui Dumnezeu, era liber. Tot Scriptura ne mai spune că, la sfârșitul creației, a privit Dumnezeu toate câte a făcut și, iată, erau bune foarte (Facere 1, 31).

Omul, creat după chipul lui Dumnezeu, era perfect și destinat să ajungă asemenea lui Dumnezeu. Ontologic, însă, era făcut să fie liber în ascultarea de Dumnezeu. Păzind poruncile Lui, avea toate șansele să-și sfârșească calea întru asemănarea cu El. Și tocmai libertatea i-a fost fatală. Diavolul l-a ispitit în mod pervers, promițându-i că, încălcând porunca și mâncând din pomul cel din mijlocul raiului, nu va muri, ci va fi ca Dumnezeu. Și bietul om, dorind să ajungă Dumnezeu, dar fără ajutorul lui Dumnezeu, s-a prăbușit și s-a dat morții. Este de-o perversitate absolută ispita diavolului: Nu veți muri! Dar Dumnezeu știe că în ziua în care veți mânca din el vi se vor deschide ochii și veți fi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul (Facere 3, 4-5). Și omul, liber fiind, a căzut în plasă și a încălcat porunca. Urmarea catastrofală a fost pierderea libertății tocmai prin prisma manifestării libertății.

Neascultând de Dumnezeu, a devenit ascultător diavolului. Spune Mitropolitul Nicolae Mladin că neascultarea de Dumnezeu este acțiunea ce nu e în conformitate cu starea creaturală a omului, care trebuie să fie dependentă liberă și conștientă de Creatorul său. Prin ea omul vrea să se elibereze de sub stăpânirea lui Dumnezeu: să devină el Dumnezeu, să atârne numai de sine însuși. De aceea, semnele caracteristice ale păcatului sunt: egoismul, egocentrismul și mândria...<sup>1</sup>

Dacă păcatul este nesupunere față de Dumnezeu, el este supunere față de diavol: În orice păcat există un fel de demonie stranie, irațională, neînțeleasă. Mai ales în anumite clipe ale vieții suntem surprinși de un impuls necugetat, de o putere ce izvorăște din regiuni tenebroase, care vrea să ne copleșească, să scoată la iveală abisuri de răutate ce ne înspăimântă. Este o înflăcărare de iad care distruge viața noastră și pe cea a semenilor noștri.<sup>2</sup>

Urmarea acestei stări de păcătoșenie este moartea, cu tot cortegiul de suferințe ce o preced. Spune Sfântul Apostol Pavel că, precum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa și moartea a trecut la toți oamenii pentru că toți au păcătuit în el (Romani 5, 12).

Din tânăr, frumos, sănătos și nemuritor, datorită păcatului omul ajunge bătrân, urât, bolnav și muritor. Își pierde libertatea și ajunge rob patimilor sale. Funcțiile pe care le-a așezat Dumnezeu în el se pervertesc. Amintim două dintre aceste funcții: funcțiunea nutritivă și funcțiunea procreativă. Dacă, înainte de cădere, omul mânca pentru a trăi și se folosea de comuniunea trupeză pentru a se înmulți, după cădere trăiește pentru a mânca și apelează la legătura trupeză pentru plăcerea păcătoasă și nu pentru nașterea de prunci. Nevoia de mâncare și băutura se transformă în îmbuibarea pântecelui, iar comuniunea trupeză dintre bărbat și femeie în desfrânare.

Pentru a se satisface, amândouă aceste patimi au nevoie de bunuri materiale, de bani. Și în lupta pentru bunuri materiale și bani, oamenii intră în coliziune unii cu alții, doresc să se stăpânească unii pe alții, doresc să fie unii mai marii altora. Cele trei patimi dezordonate – iubirea de plăcere, iubirea de avere și iubirea de mărire –, care la rândul-le vor genera altele, îi fac pe oameni să fie ahtiați după putere.

#### 2. Omul devenit rob omului

În felul acesta, omul ajunge rob al patimilor sale. Și, pentru a și le satisface, dorește să stăpânească peste ceilalți. Cele trei patimi dezordonate corespund celor trei ispite cu care diavolul a vrut să-L ispitească pe Mântuitorul în pustie: Propunerea de a preface pietrele în pâini ascundea lăcomia pântecelui. Invitația de a i se închina pentru a-l da stăpânirea lumii însemna părăsirea lui Dumnezeu și a ascultării față de El în schimbul bunurilor pământești, cum se întâmplă în cazul iubirii de argint. În sfârșit, invitația de a se arunca de pe aripa templului spre a fi salvat în chip minunat, însuflă slavă deșartă.<sup>3</sup>

Omul creat pentru comuniune și iubire devine egoist și posesiv. Omul este târât, în veacul acesta mai mult decât altădată, de mania consumului. Nu numai bunurile, dar chiar și ceilalți oameni, devin obiecte ale satisfacerii plăcerilor sale. Trăiește în mai multă bogăție, dar se simte mai sărac. Își multiplică facilitățile, dar îi sporește angoasa. Își înmulțește satisfacțiile trupesti, dar îi crește nefericirea. Își identifică existența cu mijloacele și confortul pe care le are la dispoziție. Și, când le pierde pe acestea, simte că își pierde însăși existența. Astfel, golul lui spiritual crește odată cu creșterea bogăției și a confortului.<sup>4</sup>

Celor ce, din motive egoiste, îi calcă pe semenii lor în picioare și-i stăpânesc cu samavolnicie, pentru a-și satisface patimile, Sfântul Iacov le face un rechizitoriu: Veniți acum voi, bogaților, plângeți și vă tânguți de necazurile care vor să vină asupra voastră. Bogăția voastră a putrezit și hainele voastre le-au mâncat molii. Aurul vostru și argintul au ruginit și rugina lor va fi mărturie asupra voastră și ca focul va mistui

<sup>1</sup> Nicolae Mladin, *Asceza și Mistica paulină*, Sibiu, ed. Deisis, 1996, p. 24.

<sup>2</sup> *Ibidem*.

<sup>3</sup> Georgios Mantzaridis, *Morala creștină II*, București, ed. Bizantină, 2006, p. 50.

<sup>4</sup> *Ibidem*, p. 429.

## DIN SUMAR:

ALEXANDRU NEMOIANU – Dragostea de „Ioc” (p. 3)

MIRCEA GELU BUTA – Note despre ecumenism (p. 3)

AUREL SASU – Despre un anume curaj (p. 5)

IOAN RAZES – La focul vestalic al memoriei (p. 5)

PR. FABIAN SEICHE – Părintele Dumitru Stăniloae  
(1903-1993). Mărturisitor în iadul  
ateo-comunist (p. 7)

LAURA TURCAN – Artă și justificare în portretele  
domnitorilor Radu Paisie și Petru  
Rares (p. 9)

PR. EUGEN GOIA – Pr. prof. Ioan Bunea (1906-1990)  
Un mare patriot și om de cultură, în  
care a bătut o inimă de moț (p. 7)

trupurile voastre; ați strâns comori în vremea din urmă. Dar, iată, plata lucrătorilor care au secerat țarinile voastre, pe care voi ați oprit-o, strigă; și strigătele secerătorilor au intrat în urechile Domnului Savaot (Iacov 5, 1-4).

Patimile care-i stăpânesc pe oameni i-au dus la subjugarea politică, ideologică și socială a semenilor lor. Mitropolitul Nicolae Mladin subliniază faptul că libertatea este inerentă spiritului uman. De aceea, ea este un bun necesar și o condiție indispensabilă pentru dezvoltarea omului. Omul nu se dezvoltă în mod automat, ci prin efort personal, conștient și liber. Dezvoltarea capacităților lui și creșterea spre desăvârșire este condiționată de libertate și împiedicată de starea de înrobire, care înlătură libertatea. Acest lucru e valabil nu numai pentru indivizi, ci și pentru popoare. Robia înăbușește forțele creatoare ale individului și ale poporului, libertatea oferă climatul necesar de dezvoltare a acestor forțe creatoare<sup>5</sup>.

### 3. Omul devine liber de păcat și de toate servituțile prin Hristos.

Din toate patimile amintite și din toate urmările lor ne eliberează Hristos. El ne oferă libertate deplină de păcat și de moarte. Sfântul Pavel ne spune că, prin Hristos – Adamul cel nou –, ne eliberăm de păcat, de suferință și de moarte: *Așadar, precum prin greșala unuia a venit osânda pentru toți oamenii, așa, prin îndreptarea adusă de Unul, a venit, pentru toți oamenii, îndreptarea care dă viață* (Romani 12, 18).

La un moment dat, Domnul Hristos i-a chemat la sine pe iudei și le-a spus că, rămânând în cuvântul Lui, vor cunoaște adevărul, și adevărul îi va face liberi. El tocmai de aceea se întrupase, își asumase firea omenească, ca s-o elibereze de păcat și de moarte și de toate servituțile. Iudeii s-au tulburat, socotindu-se oameni liberi, iar Domnul le-a replicat: *Adevărat, adevărat vă spun: oricine săvârșește păcat este rob păcatului* (Ioan 8, 34). Mai mult, a adăugat un lucru și mai grav: *Voi sunteți din tatăl vostru diavolul și vreți să faceți poftele tatălui vostru. El, de la început, a fost ucigător de oameni și nu a stat întru adevăr, pentru că nu este adevăr întru el. Când grăiește minciuna, grăiește dintru ale sale, căci este mincinos și tatăl minciunii* (Ioan 8, 44).

Domnul Hristos a adus libertatea absolută. El ne-a eliberat de păcat. Mai mult, învățătura Lui ne spune că toți oamenii sunt egali, liberi și frați, care trebuie să se iubească unii pe alții, că omenirea este o mare familie de popoare libere și egale, care trebuie să trăiască în iubire și frățietate, conlucrând la realizarea unei vieți fericite pentru toți cei ce viețuiesc pe pământ<sup>6</sup>. Scriitorul Giovanni Papini dă glas dorului pe care-l are omul după libertatea în Hristos, după mântuire: *Avem nevoie de Tine, numai de Tine, de nimeni altul. Singur Tu, Cel ce ne iubești, poți simți mila față de noi. Singur Tu poți simți ce mare-i, nemăsurat de mare, nevoia ce-o avem de Tine, în această lume, în acest ceas al lumii*<sup>7</sup>.

Părintele Dumitru Stăniloae, de la a cărui plecare la Domnul se împlinesc 20 de ani, precizează că Mântuitorul Hristos ne mântuiește de tot răul, de înstrăinarea de Dumnezeu, și ne comunică și victoria Sa asupra morții: *Ca om, relația Lui cu noi, ca semeni ai Săi, este relația de eficiență mântuitoare a noastră de tot răul, de toată înstrăinarea de Dumnezeu, pentru că El este Fiul lui Dumnezeu. El este tot atât de firesc comunicabil ca om, pe cât ne sunt semenii noștri*<sup>8</sup>. Dimpreună cu El biruim moartea, devenim liberi de păcat și moștenitori ai eternității fericite.

Oamenii care s-au simțit eliberați de El din robia păcatului i-au eliberat și pe alții din chingile oprămirii. Așa se face că Sfântul Împărat Constantin, acum 1700 de ani, a emis edictul de libertate de la Milano, în virtutea căruia creștinii se puteau manifesta. Imnografia creștină, adresându-se lui Dumnezeu, țin să sublinieze acest gest de mare înțelepciune al Împăratului Constantin: *Dat-ai, Iubitorule de oameni, binecredincioasei Tale slugi înțelepciunea lui Solomon, blândețea lui David și dreapta credință a Apostolilor, ca un Împărat al Împăraților și Domn al tuturor celor ce domnesc*<sup>9</sup>.

Datorită acestei înțelepciuni a intuit că libertatea o dă Hristos și că viitorul este al Lui. Europa îi datorează lui Hristos și Creștinismului toată cultura și civilizația pe care o are. Din nefericire, liderii europeni contemporani n-au avut intuiția lui Constantin și n-au vrut să stipuleze în constituția europeană că Europa are rădăcini creștine.

Sfântul Apostol Pavel precizează că *Iisus Hristos, ieri și azi și în veci, este același* (Evrei 13, 8). Numai El poate aduce lumii libertate deplină, pace, înțelegere și izbăvire, întâi de toate din criza spirituală, iar apoi și din cea materială.

## Hramul Mănăstirii Florești și recentul ei proiect filantropic

Andreea Păgășan, Alexandra Andereș



Marți, 1 octombrie 2013, când sărbătorim Acoperământul Maicii Domnului, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a oficiat Sfânta Liturghie la Mănăstirea "Acoperământul Maicii Domnului" de la Florești, așezământ monahal ce și-a sărbătorit în această zi hramul. Mitropolitul Clujului a fost înconjurat de un numeros sobor de peste 50 de preoți și diaconi, stareți și duhovnici de la bisericile și mănăstirile de pe raza Arhiepiscopiei Clujului. Au fost prezenți la hramul Mănăstirii de la Florești și mulțime de pelerini veniți din județele Cluj, Bistrița-Năsăud, Maramureș dar și din alte zone ale țării.

### Spiritualitatea contravalului vremelnice

Credincioșii au participat încă din ajun la un program liturgic special ce a fost săvârșit la sfânta mănăstire cu ocazia sărbătoririi Acoperământului Maicii Domnului. Slujbele au început luni seara de la ora 18 când a fost oficiată slujba Privegherii, Utrenia și paraclisul Maicii Domnului. La finalul slujbei a avut loc și o procesiune cu icoana Maicii Domnului în jurul bisericii. Programul liturgic a continuat în ziua hramului cu Sfânta Liturghie Arhierescă la care au luat parte preoți, monahi, credincioși, dar și autorități locale. În cadrul cuvântului de învățătură Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a vorbit despre Maica Domnului, ca mijlocitoare și rugătoare pentru mântuirea neamului omenesc. „Sărbătoarea Acoperământul Maicii Domnului ne provoacă să medităm la importanța pe care o are Maica Domnului pentru mântuirea noastră și în spiritualitatea noastră, spiritualitate la care trebuie să ținem cu dinții pentru că altfel pierzându-o ne înghite valul vremelnice”.

### Bucuriile Maicii Domnului

La finalul slujbei, părintele duhovnic, protosinghelul Visarion Pașca i-a îndemnat pe credincioși să își spună necazurile și bucuriile Maicii Domnului care este ocrotitoarea noastră a tuturor. „Ați venit să o sărbătorim pe Maica Domnului, să îi aducem cântări de laudă, să îi spunem nu numai necazurile, problemele pe care le avem, ci să îi spunem și bucuriile cu care ne binecuvântează zi de zi. Cu toții o avem pe Maica Domnului ca și ocrotitoare, o simțim că pe toți ne acoperă cu sfântul ei acoperământ și de aceea Ea ne îndeamnă mereu să ascultăm de Mântuitorul Iisus Hristos. Ea este aceea care poartă rugăciunile noastre către Fiul lui Dumnezeu și Mântuitorul nostru”

### Mănăstirea Florești și grija de copii

Așezământul monahal de la Florești a fost înființat în anul 1994, iar biserica mănăstirii a fost sfințită pe 18 aprilie 2010. Potrivit maicii starețe Teodora Câmpan în prezent mănăstirea are două corpuri de chilii pentru maici, o clopotniță, precum și o trapeză veche și câteva ateliere provizorii. În prezent la Mănăstirea de la Florești se află în construcție o trapeză nouă, care a fost ridicată până la primul nivel și care va avea o bucătărie și o sală de mese. În plus lângă mănăstire, pe un teren donat de așezământul monahal, a început construcția unui centru social pentru copiii aflați

în dificultate. Complexul social ce va purta hramul "Sfântul Onufrie" va cuprinde patru case de tip familial, care vor găzdui, fiecare, aproximativ 10 copii, care sunt separați temporar sau definitiv de părinți, precum și un corp multifuncțional, toate acestea pe un teren donat de Mănăstirea din Florești. Copiii vor beneficia în cadrul centrului de îngrijire, educare și suport emoțional, precum și de un mediu optim dezvoltării fizice, intelectuale și moral spirituale a acestora. Potrivit părintelui duhovnic Visarion Pașca, inițiatorul acestui proiect a fost vrednicul de pomenire Mitropolitul Bartolomeu, care încă de când a început construcția mănăstirii cu hramul "Acoperământul Maicii Domnului" în anul 1994 a dorit ca această mănăstire să găzduiască un punct important de asistență socială. De anul trecut s-au început demersurile pentru realizarea acestui proiect, iar pe 12 iunie, chiar în ziua pomenirii Sfântului Cuvios Onufrie cel Mare, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a sfințit locul unde va fi ridicat complexul social. În prezent, prima casă este ridicată până la nivelul acoperișului, iar cea de-a doua se află la nivel de fundație. Pentru continuarea lucrărilor, Asociația are nevoie de sprijinul celor care doresc să ajute la edificarea acestui așezământ pentru copii, după cum ne-a declarat Teodora Cecilia Angelescu, fondator și membru în consiliul director al Asociației Filantropice "Sf. Onufrie" și membru în consiliul director.



### Campanie pentru Centrul "Sf. Onufrie"

Pentru construirea așezământului social "Sfântul Onufrie", Asociația filantropică ce poartă același nume, înființată în luna mai a acestui an, în colaborare cu Mănăstirea de la Florești a demarat o campanie de informare și strângere de fonduri. Intitulată "Toți copii au nevoie de iubire", această campanie de strângere de fonduri a fost lansată marți, 1 octombrie 2013, cu ocazia hramului "Acoperământul Maicii Domnului" al Mănăstirii Florești, dată de la care vor putea fi donați 2 euro trimițând SMS la numărul 8864, și va dura până pe 10 ianuarie 2014.

Totodată, în această perioadă Asociația Filantropică "Sf. Onufrie" cu sprijinul altor instituții organizează o serie de spectacole caritabile și concerte în vederea strângerii de fonduri, în care sunt implicați atât elevii școlilor și liceelor clujene, cât și studenții celor mai importante universități din Cluj-Napoca. Spectacolele vor avea loc pe parcursul lunilor octombrie, noiembrie și decembrie în sala Auditorium Maximum a Casei Universităților din municipiu.



8 Doritorii, au putut participa la primul concert caritabil, programat sâmbătă, 5 octombrie, de la ora 17 și va fi susținut de elevii Liceului "Nicolae Titulescu" din Cluj-Napoca. Evenimentul, intitulat "The call of the city", va avea loc în sala Auditorium Maximum a Casei Universităților cu începere de la ora 17. Acest spectacol pregătit de elevi a obținut premiul I la Festivalul Mondial al Creativității din San Remo

2013. Biletul de intrare, de minim 10 lei, a constituit o donație adusă Așezământului de binefacere de la Mănăstirea Florești.

În 29 octombrie de la ora 19 va avea loc un spectacol de muzică folk susținut de Adrian Sărmășan, iar pe 12 noiembrie studenții Academiei de Muzică "Gheorghe Dima" vor susține spectacol de muzică clasică. Pe data de 6 decembrie, în ziua de pomenire a Sfântului Ierarh Nicolae în fața așezământului social "Sfântul Onufrie" din Florești va fi organizat un teledon, iar pe 17 decembrie este programat în sala Auditorium Maximum a Casei Universităților un spectacol de crăciun multicultural.

De asemenea, potrivit Teodorei Angelescu, cei doritori pot face donații constând în obiecte mobiliere, cărți, îmbrăcăminte sau încălțăminte, sau în bani, în următorul cont bancar: RO74BTRLRONCRT020955700.

<sup>5</sup> † Nicolae, Mitropolitul Ardealului, *Studii de Teologie Morală*, Sibiu, 1969, p. 101.

<sup>6</sup> *Ibidem*.

<sup>7</sup> Giovanni Papini, *Viața lui Hristos*, p. 554.

<sup>8</sup> Dumitru Stăniloae, *Trăirea lui Dumnezeu în Ortodoxie*, Cluj-Napoca, ed. Dacia, 1993, p. 198.

<sup>9</sup> *Mineii pe Mai*, Alba Iulia, ed. Reîntregirea, 2001, p. 164.

Tableta lunii septembrie

## Dragostea de „loc”

Alexandru Nemoianu

Jackson, Michigan  
(Statele Unite)

Țămâne un adevăr emoționant că, pentru fiecare persoană, pentru fiecare ființă omenească există un anume „loc”, pentru care are simțăminte speciale: de la dragoste nostalgică, la sentimente năvalnice, copleșitoare. Este, prin urmare, drept să ne amintim cauzele unui atare comportament, cauza acestor sentimente și trăiri. După părerea mea, înțelegerea acestui fenomen nu este posibilă decât în conjuncție cu starea, cu virtutea și darul „iubirii”.

Toate „locurile” din această lume, „locurile” care definesc existența și istoria omenească, de la Atena la Roma, nu au început prin a fi „vestite”. Ele sunt iubite nu pentru că sunt vestite, ele au devenit vestite pentru că oamenii lor le-au iubit! Atunci când un grup de oameni iubesc cu înflăcărare un „loc”, atunci când sunt gata să trăiască în acel „loc”, la bine și rău, și atunci când aceiași oameni consideră un privilegiu și cinste specială să fie îngropați în pământul aceluia „loc”, atunci acel „loc” va deveni vestit. Iar aici trebuie să înțelegem că a fi „vestit” nu înseamnă și nu este tot una cu a fi „faimos”, „celebru”, pentru o clipă, repede trecătoare, din istorie, ci înseamnă a funcționa cu rost și a avea importanță semnificativă în eternitate. Este aceeași deosebire între a fi vestit cu rost și a fi „celebru”, ca între modestie, bun simț și laudăroșenie fără scop.

În „locul” pe care îl iubim au viețuit generații fără număr și, cu voia lui Dumnezeu, generații fără număr vor continua să viețuiască. Între ei, au fost și sunt câțiva care au avut „nume” și foarte mulți care nu au avut, dar care au făcut cu putință, în anonimatul lor eroic, persistența, ființarea aceluia „loc”. De fapt, cei câțiva care au avut sau au „nume” sunt amintiți și au acest „nume” doar datorită împrejurării că au știut să trăiască exemplar condiția și apartenența la „locul” în cauză. Ei au știut să promoveze identitatea aceluia anume „loc”, dar au știut și cum să demonstreze acea identitate ca exemplu semnificativ al realității mai mari. Au știut, adevărat, să arate cum „locul” rămâne garanție a continuității personale și garanția arhetipală, cu potența regeneratoare a întregului. De aceea, acei câțiva „cu nume” se cuvinte a fi cinstiți în memoria colectivă exact datorită împrejurării că sunt expresia celor mulți din acel anume „loc”.

Foarte adesea, în contemplarea „locului” drag, spunem că „este cel mai frumos”, „este cel mai bun” și încă mai mult. În fapt, locul „cel mai frumos” este la fel de frumos ca cele mai frumoase alte locuri aflate aiurea. Și în această împrejurare, în fiecare dintre noi, grăiește iubirea. Grăiește răspicat și spune un adevăr veșnic: „frumusețea este în tot locul, dar ea se dezvăluie, se arată doar dragostei”. Iar acest adevăr este același în relația cu un „loc”, cu o persoană, cu o zidire. În condițiile în care, așa cum încercam să arăt, toate se află deslușite sub semnul dragostei nu pot să nu mai adăugăm ceva. Dumnezeu, cel în Treime pravoslavnic laudat și care este Iubire, ne-a lăsat liberi, dar nu într-atât încât să uităm că avem un Tată și că suntem fiii Lui. Iar, dacă suntem fii, „suntem moștenitori”. Moștenitori cărorora ne este dăruit ca, din când în când, în locul pe care îl iubim să întrezărim o fărâamă din „raiul în care ne-a vrut Dumnezeu”.

Bindecuvântarea Capelei  
Spitalului de Psihiatrie din  
Cluj-Napoca

Alexandra Andereș



IPS Părinte Mitropolit Andrei a oficiat în seara zilei de 1 octombrie 2013 o slujbă de binecuvântare a Capelei Spitalului de Psihiatrie din Cluj-Napoca. Slujba a fost oficiată cu începere de la ora 18, iar alături de Înaltpreasfinția Sa a slujit un sobor de preoți și diaconi, din care au făcut parte: exarhul Mănăstirilor din Arhiepiscopia Clujului, Arhimandritul Dumitru Cobzaru, protopopul de Cluj II Gheorghe Braica, părintele director al Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, Liviu Vidican și pr. Dan Melenti, preot slujitor la Capela Spitalului Clujana.

Capela cu hramul Sfântul Mucenic Pantelimon a Spitalului de Psihiatrie din Cluj a fost amenajată în acest an cu aprobarea conducerii unității medicale. Aici se oficiază în prezent sfintele slujbe, sub coordonarea părintelui Andrei Mureșan, preot misionar în cadrul Spitalului de Psihiatrie din Cluj, secția ergoterapie.



La finalul slujbei de binecuvântare a Capelei, ÎPS Părinte Andrei a adresat celor prezenți un cuvânt duhovnicesc în care a evidențiat faptul că Mântuitorul nostru Iisus Hristos este Doctorul sufletelor și al trupurilor: „Pe lângă faptul că Mântuitorul tămăduia bolnavii, fiind Dascăl desăvârșit, îi și învăța să nu mai păcătuiească. Făcea o legătură între sănătatea trupescă și cea sufletească. Atunci când a vindecat slăbănogul și l-a văzut pe picioarele lui i-a zis, *să nu mai păcătuiești!* Asemenea s-a întâmplat și cu orbul care și-a căpătat vederea. Și atunci, tragem concluzia că între sănătatea trupescă și cea sufletească este o legătură puternică. Sigur că s-ar putea ca păcatele noastre personale să nu aibă neapărat ca și consecință boala noastră, dar de-a lungul istoriei omenirii, păcatul a fost cauza neputinței și a bolii care a intrat în lume.”

## Note despre ecumenism

Mircea Gelu Buta



În ultimii douăzeci de ani, cuvântul „ecumenism” a fost arhiprezent în presă și în emisiunile de televiziune, dar în alt înțeles decât cel propriu; inițial.

Ecumenia (Oikumene) este un termen, implicit o noțiune, care evocă vremurile în care Biserica lui Hristos era „una” și acoperea „tot pământul locuit”. Iar mișcarea ecumenică, începută acum aproape o sută de ani, spre finalitatea aceasta tinde: să refacă unitatea creștină, sau cum s-a mai zis, cu o figură de stil – „mantia sfâșiată a lui Hristos”; „ca toți să fie una”. Obiectivul acesta, pentru noi, ortodocșii, nu este greu de atins, întrucât de-a lungul secolelor nu am recurs la inovații dogmatice sau pseudo-dogme și alte intervenții care să altereze esența și Tradiția Bisericii din primul mileniu creștin, cel al Soboarelor Ecumenice. Catolicii, însă, și în covârșitoare măsură protestanții ar avea multe îndreptări de făcut. Potrivit unui mare teolog ortodox, Vladimir Soloviev, autorul celebrei cărți „Trei convorbiri despre Antihrist”, refacerea mantiei sfâșiata a lui Hristos nu se va produce decât cu puțin înainte de sfârșitul lumii.

Vehicularea cu entuziasm a cuvântului „ecumenism” din ultimii douăzeci de ani s-a corelat și cu o doză de semidoctism: „ecumenismul” acela din mass-media era departe de refacerea unității creștine și părea un ingredient foarte... european. Eram poftiți și noi să-i dăm concursul, așezându-ne astfel într-o ipostază măgulitoare. Însă pentru noi, ortodocșii, un demers ecumenic nu ne afecta dogmele și canoanele.

Dacă examinăm acele patetice apeluri pro-ecumenice pomenite, vedem că ele au cu totul altă noimă, întrucât îndemnul izvorăsc nu atât din dorința de refacere a unității creștine – surprinzătoare într-o lume laicizată și libertară –, ci dintr-o teamă de conflict a Occidentului euro-atlantic. Distorsionarea noțiunii în registru semidoct mergea până acolo, încât buna înțelegere dintre creștini și musulmani era pusă tot în căciula ecumenică, ignorându-se adevărul elementar că ecumenismul nu privește decât confesiunile creștine. Așadar, o deturnare de sens, de la refacerea unității la bună înțelegere nu numai între confesiunile creștine, ci și între creștini și alte religii. Cu alte cuvinte, vechiul concept de toleranță religioasă revenea îmbrăcat într-un nou veșmânt verbal.

Ajunși aici, merită reamintit că războaiele și conflictele religioase au marcat exclusiv Europa Occidentală, ca efect al schismei prin care protestanții s-au desprins de catolici, urmele sale putând fi văzute până în prezent în Irlanda. Bisericiile Ortodoxe nu au trecut prin asemenea încercări, nici nu au avut instituții similare Inchiziției.

Cât privește toleranța religioasă a românilor pururea majoritar ortodocși, aceasta e atestată istoric încă de pe la anul 1400, când primii armeni (monofiziți) își ridică biserici pe pământul nostru, iar cei dintâi evrei – sinagogi. După Războiul de Independență din 1877-1878, când Dobrogea este realipită României, turcii și tătarii musulmani nu părăsesc pământul dintre Dunăre și Mare (spre deosebire de coreligionarii lor din Bulgaria), tocmai pentru că li se asigură deplină libertate religioasă și culturală, iar regele Carol I le construiește în anul 1910 la Constanța o frumoasă moschee care-i poartă numele.

Buna înțelegere a ortodocșilor cu celelalte două confesiuni creștine, catolicii și protestanții, a continuat până în zilele noastre în mod natural, mai ales în Transilvania (unde nu s-au șters din memoria locuitorilor pravoslavnic presiunile prozelitiste, succesive, unele deosebit de dure, ale calvinilor și protestanților). Așa încât climatul de bună înțelegere, colaborare și respect reciproc în raporturile ortodocșilor cu protestanții precede cu mult noua retorică „ecumenică”, el existând la nivel local, în Transilvania sau Banat, de foarte multă vreme.

Cât privește mișcarea ecumenică inițiată de protestanți la începutul anilor '20 ai secolului trecut, mai mult din nevoia de legitimitate decât din dorința de refacere a mantiei lui Hristos, lucrurile sunt infinit mai complexe și vom cita în acest sens dintr-un document dat publicității de Sfântul Sinod al Bisericii noastre în anul 1997, după vasta reuniune pancreștină de la Camberra: „Pe lângă părțile pozitive ale mișcării ecumenice, nu este mai puțin adevărat că ecumenismul a cunoscut și cunoaște perioade de criză evidente. Cauzele acestei situații trebuie căutate în repetatele tentative ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor de a propune, în decursul celor cinci decenii de existență și activitate, modele de unitate creștină fabricate în laboratoare proprii, cu scopul vădit de a salva mai mult identitatea denominațiilor creștine care alcătuiesc Consiliul, decât să constituie o bază puternică a unității creștine”.

Și atunci când la Malines, în Belgia, în anul 1921, au avut loc niște întâlniri de sondare reciprocă între catolici (fără mandat de la Vatican) și protestanți și după ce Papa Paul al VI-lea și Patriarhul Ecumenic Athenagora s-au întâlnit pe Muntele Măslinilor, la Ierusalim, în anul 1964, presa și opinia publică s-au repezit să spună că mai e puțin până să se producă unirea Bisericilor creștine. În realitate, lucrurile stăteau cu totul altfel.

Desigur, mișcarea ecumenică a făcut multe progrese, însă cursul ei nu este, cum s-ar crede, unul exclusiv ascendent. Și voi reaminti două exemple de recul sau de regres evident, care ne privesc direct. În anul 2000, Părintele Profesor Ioan I. Ică jr. a publicat în această revistă, în traducere, o notă secretă adresată de cardinalul Joseph Ratzinger episcopului romano-catolic, în care se spunea, textual, că celelalte Biserici, inclusiv (sau: mai ales) Bisericiile Ortodoxe, nu pot fi considerate Biserici-surori, ci doar Biserici-fiice ale Romei ecleziale. În 2006, la un an după ce fostul prefect al Congregației pentru Doctrina Credinței, Joseph Ratzinger, fusese ales papă sub numele de Benedict al XVI-lea, acesta renunța discret la titlul de Patriarh al Occidentului, rupând în felul acesta una din vechile și puțințele punți care mai legau Roma de Constantinopol.

În ce privește rugăciunea comună, să-l credem pe Părintele Profesor Dumitru Popescu, care ne atrage atenția că „are o valoare inestimabilă pentru ecumenismul local”. Condiția eficienței acesteia stă însă în apofatismul ei, în negarea oricărei afirmări a sinelui (care cunoaște, din păcate, dese impregnări cu mesaje prozelitiste) și în cererea sinceră ca Dumnezeu să desăvârșească unitatea credinței.

## Facultatea de Teologie Ortodoxă la început de an universitar

Studentii Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca au început luni, 30 septembrie 2013, anul academic în mod festiv. Tinerii împreună cu profesorii lor, au participat dimineața, de la ora 7:30 la Sfânta Liturghie, oficiată în Catedrala Mitropolitană de PS Vasile Someșanul. La final ierarhul i-a binecuvântat pe profesorii și studenții Facultății de Teologie și l-a rugat pe Bunul Dumnezeu să le dea putere de muncă și înțelepciune în noul an universitar. După acest moment, de la ora 10 în sala Nicolae Ivan a avut loc o prelegere inaugurală, cu tema *Secularizarea și raționalismul teologic*, susținută de pr. lect. dr. Grigore-Dinu Moș.

### Te-Deum în Catedrala Mitropolitană

Prelegerea a fost urmată de la ora 11 de o slujbă de Te-Deum oficiată în Catedrala Mitropolitană de PS Vasile. Au participat profesorii și studenții Facultății de Teologie, alături de părinți, cadre didactice, precum și decani ai altor facultăți din cadrul Universității Babeș-Bolyai, și oficialități județene și locale. Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu a vorbit la finalul slujbei de Te-Deum despre bucuria redeschiderii porților instituției academice și i-a îndemnat pe studenți, să muncească cu spor și devotament în acest nou an universitar și să concluzeze cu profesorii lor în clădirea viitorului: "Ziua de astăzi este una dintre cele mai frumoase în viața unei instituții academice, pentru că își deschide din nou porțile, nu numai cele de aramă și de fier, care în aparență nu spun nimic, dar își deschide porțile inimii și ale sufletului pentru a vă primi pe voi, cei care în urmă cu doar câteva luni ați plecat din ea și v-ați reîntors ca păsările călătoare. Important este că ați regăsit drumul întoarcerii și ați depășit toate obstacolele pentru că o forță irezistibilă v-a atras din nou spre Facultatea de Teologie spre universitatea clujeană. Mă adresez în primul rând celor din anul I, cărora le spun bine ați venit la Facultatea de Teologie și bine ați venit la Universitatea din Cluj. Un al doilea gând pe care vrea să vi-l pun la suflet este cel legat de relațiile pe care un student le are cu alți studenți. Acestea cel puțin în Teologie ar trebui să dobândească o dimensiune calitativă superioară, pentru că de felul în care suntem animați de același ideal și urmăm de fapt același interes sfânt depinde succesul nostru în viață. Și al treilea gând pe care doresc să vi-l pun la suflet este legat de relația voastră cu profesorii. Așteptați de la profesori mult, așteptați să vă răspundă la toate întrebările, la care voi nu ați reușit să vă dați

încă răspunsuri, așteptați poate să vi-L descopere pe Dumnezeu, pe care încă nu L-ați găsit. Așteptați să vă descopere frumusețea Teologiei".

### Facultatea de Teologie – formare culturală și spirituală

Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului Universității Babeș-Bolyai din Cluj a adresat la rândul său un cuvânt din partea instituției pe care o reprezintă. Acesta a precizat ca UBB a fost înființată în urmă cu mai bine de 400 de ani și că în tot acest timp s-a dedicat formării și educării tinerilor, care sunt de fapt viitorii oameni ai societății. De asemenea i-a îndemnat pe studenți să aibă mai multă disponibilitate în curățirea inimii și în aflarea adevărului de credință: "Să-i facem loc Cuvântului Adevărului în inima noastră pentru că degeaba îl surprindem în registrul rațiunii noastre, doar acolo. Cuvântul ca să aibă forță, să se așeze în inima noastră. Să avem în anul acesta universitar mai multă disponibilitate pentru a ne curății



inimile noastre în vederea ajungerii la acest mod de întrupare a Cuvântului Adevărului. Din partea Universității vă felicit pe voi, pe cei care sunteți aici, în acest creuzet de formare culturală și spirituală, care este Universitatea Babeș-Bolyai și care se dedică de peste 400 de ani să aducă în lume oameni de nădejde, care pot să reazeze chipul frumos al spiritualității și al culturii românești".

### Iubirea, deziderat al studentului teolog

La final Preasfințitul Episcop Vasile Someșanul le-a împărtășit celor prezenți la momentul festiv binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, care nu a putut participa la eveniment, fiind prezent la București, la aniversa-

rea a șase ani de la întronizarea Preafericitului Daniel ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Ierarhul i-a îndemnat pe studenți și profesori la o trăire profundă duhovnicească și la iubirea aproapelui: "Anul acesta academic începe într-un timp liturgic deosebit prin această enunțare la Sfânta Liturghie în duminica trecută a principiului central al mesajului Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care este Iubire. El ne învață să-l iubim pe Dumnezeu din tot sufletul nostru, din tot cugetul nostru, din toată virtutea noastră, din toată ființa noastră, iar pe aproapele nostru ca pe noi înșine. Să dea Bunul Dumnezeu ca în acest an academic și în toată viața noastră să ne străduim să împlinim acest principiu central al Evangheliei Mântuitorului și în felul acesta în mod sigur vom face față provocărilor nu ușoare prin care ne este dat să trecem în aceste timpuri pe care le trăim. Vă doresc tuturor să aveți parte de sănătate, de bucurie și de noi și importante realizări și împliniri în viața fraților voastre".

După slujba de Te-Deum studenții s-au întâlnit cu tutorii de an, iar de la ora 12 au luat parte la deschiderea oficială a noului an universitar în Aula Magna a Universității Babeș-Bolyai. În anul universitar 2013-2014 vor studia la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj Napoca 500 de studenți la cele patru specializări: Pastorală, Didactică, Artă Sacră și Asistență Socială.

### Noul sediu al Facultății, inaugurat în decembrie

Potrivit Decanului Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu în anul universitar 2013-2014 vor studia la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj Napoca, 500 de studenți la cele patru specializări: Pastorală, Didactică, Artă Sacră și Asistență Socială. 90 de tineri vor începe de luni anul I de studiu la această instituție de învățământ teologic clujean, după ce au trecut de cele două etape de admitere, programate în vară și în această toamnă. Studenții vor avea parte în acest nou an universitar de un colectiv de profesori bine pregătiți, de noi spații de cazare și de săli de studiu moderne și echipate cu aparatură performantă. Începând din al doilea semestru studenții vor învăța în noul sediu al Facultății ce este ridicat pe strada Coastei. Lucrările la campusul universitar "Nicolae Ivan" au demarat în toamna anului 2011 și sunt finalizate în proporție de 80%. O dată finalizat campusul va avea două cămine, unul pentru fete și altul pentru băieți, o bibliotecă, precum și un centru social cu diverse servicii. În noile cămine studențești vor fi puse la dispoziția studenților 400 de locuri. Va fi amenajat și un parking subteran. Acesta va fi inaugurat în luna decembrie de Sfântul Ierarh Nicolae, a precizat părintele decan, Vasile Stanciu.

## Învățământul preuniversitar confesional la început de an școlar

### Deschiderea Școlii Gimnaziale Ortodoxe

În data de 16 septembrie și-a deschis porțile Școala Gimnazială Ortodoxă din Cluj, care începe să funcționeze din acest an școlar, 2013-2014. Festivitatea de deschidere a avut loc de la ora 10:30, în prezența elevilor, părinților și cadrelor didactice. Noua școală confesională de nivel gimnazial își are sediul pe str. Meseriilor nr. 22, într-o zonă semicentrală. Această unitate de învățământ își propune să ofere copiilor o educație în spiritul valorilor creștine, dar și un mediu adecvat dezvoltării lor. Astfel, copiii vor avea parte de o pregătire temeinică oferită de cadre didactice cu experiență și de un program *after school* cu cercuri tematice: lectură, pictură, muzică și limbi străine. Pr. dr. Liviu Vidican Manciu, directorul Seminarului Teologic Ortodox din Cluj Napoca, de care depinde instituțional și structural această nouă școală și totodată cel care s-a ocupat în mod direct de demararea acestui proiect, a mărturisit următoarele despre scopul urmărit: „Ne dorim o întărire a învățământului confesional în această zonă a Transilvaniei. Proiectul asta își propune să ofere părinților și implicit elevilor posibilitatea de a urma o școală bună în care educația să fie de calitate, în spiritul valorilor morale-creștine. De aceea Seminarul Teologic Ortodox din Cluj a înființat din anul școlar 2013-2014 și ciclul gimnazial, pentru a avea o continuitate în educația copiilor. Astfel din acest nou an școlar avem autorizare pentru clasele pregătitoare și clasele I-IV, clasele V-VIII și respectiv liceu, profil teoretic, filieră vocațională

cu teologia și filologie, chiar de anul acesta avem și profilul filologie intensiv engleză. Misiunea noastră este să transformăm acești copii în membri serioși ai societății și oameni ai lui Dumnezeu. Aceasta este misiunea școlii noastre, nu alta. Nu vrem să facem clerici din ei, nu acesta este obiectivul. Clasele de pastorală pregătesc preoți misionari, iar clasele de filologie dascăli buni, traducători, filologi sau lingviști și alte categorii pe care piața muncii le cere la ora aceasta".

Proiectul Școlii Gimnaziale Ortodoxe este realizat de Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca în colaborare cu Arhiepiscopia Vadului, Fleacului și Clujului în vederea reînvierii învățământului confesional ardelean, care a activat în perioada interbelică la Cluj prin Liceul Ortodox de fete „Doamna Stanca” și Liceul Ortodox de băieți „Mitropolitul Simion Stefan”, ambele închise în 1948.

### Școala Christiana și-a redeschis porțile

Școala Christiana, aflată sub patronajul Arhiepiscopiei Clujului și-a deschis porțile luni, 30 septembrie 2013, în cel de-al XVIII-lea an de activitate, printr-un moment festiv ce a avut loc în capela unității de învățământ. Festivitatea a avut loc de la ora 12 și a debutat cu oficierea unei slujbe de Te-Deum, în capela școlii de pe Aleea Moldoveanu nr. 3. Au participat la festivitate elevi, părinți, profesori, precum și reprezentanți ai Arhiepiscopiei Vadului, Fleacului și Clujului și ai Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Cluj. Părintele Claudiu Precup, coordonatorul centrului i-a felicitat pe elevi la finalul slujbei de Te-Deum și le-a dorit să aibă spor duhovnicesc în noul an școlar și rezultate cât mai bune, iar profesorilor le-a mulțumit pentru dedicația și devotamentul oferit în educarea și formarea acestor tineri.

Urări și îndemnuri la început de an școlar le-au fost oferite elevilor și de către ceilalți participanți la momentul festiv organizat de școala Christiana.

Proiectul Școlii Christiana a fost demarat în octombrie 1996 și se adresează elevilor care au abandonat școala și care doresc să termine primele 8 clase. Acești elevi ajung în această situație, fie din cauză că au rămas repetenți 2 ani de zile, fie că au depășit cu cel puțin doi ani vârsta corespunzătoare clasei lor și nu mai pot urma cursurile de zi ale școlilor generale. Astfel, ei pot să se înscrie la un program de frecvență redusă, unde își dau examenele pentru promovarea clasei. Pentru a promova aceste examene, „Școala Christiana” îi pregătește prin cursurile și meditațiile oferite. Deoarece majoritatea acestor copii provin din familii defavorizate, pe lângă cursuri și meditații, școala le mai oferă: inițierea într-o meserie, consiliere, sprijin material și activități recreative. Complementar, atunci când situația o impune, elevii beneficiază și de alte tipuri de sprijin: înscriere la un medic de familie, întocmirea dosarului pentru obținerea cărții de identitate, facilitarea accesului pentru un loc de muncă, consilierea în vederea alegerii carierei, precum și medierea conflictelor cu familia sau alte persoane.

Potrivit părintelui Claudiu Precup, directorul unității de învățământ în cadrul acestei școli se derulează programul "A doua Șansă" ce se adresează persoanelor care au părăsit școala de cel puțin patru ani de zile, înainte de a termina clasa a VIII-a. Pe lângă pregătirea școlară, elevii înscriși beneficiază în cadrul programului "A Doua Șansă" și de pregătire profesională în diferite meserii. La finalul clasei a X-a elevii vor primi o diplomă care să ateste calificarea lor, cu ajutorul căreia se vor putea integra pe piața muncii.

Pagină realizată de Andreea Păgășan

## Breviter

## Despre un anume curaj

Aurel Sasu



La sfârșitul lui iunie (2012), m-au purtat pașii prin piața „Avram Iancu” din Cluj (de ce nu Piața Catedralei Ortodoxe sau Piața „Bartolomeu Anania”?!). Aflându-mă, deci, în acel loc scump mie, privirea mi-a fost furată, în lumina amurgului senin, de zborul neobișnuit, în patruleterul de cărămidă încinsă, a unor pescăruși, veniți, de unde? De la mare, evident! Cum? Urmând, probabil, cursul râurilor interioare (Dunăre, Argeș, Olt și Mureș), până la Someșul, prins în chingile mai multor dealuri sterpe. În Apuseni, apoi, există câteva lacuri de acumulare, unde rătăcitele zburătoare își puteau afla, cu siguranță, loc de viațuire și odihnă. Le văzusem, cu alt prilej, în București. De necrezut, plutind haotic deasupra orașului în compania stolurilor de ciori, copiindu-le căderile dezordonate în groapa de gunoi sau în pubelele de resturi menajere.

Există o explicație pentru această ruină biologică și pentru această însoțire grotescă a frumosului cu urâtul indigenței de mahala? Cum și când au învățat niște împărați ai cerului să scoțoască prin gunoarie și să țopăie ca un duh malefic al adâncului prin periferiile sumbre ale așezărilor omenești? Cum au coborât niște ființe pline de poezie în acest exil pământesc al hidoșeniei macabre? Nu e, în însoțirea și în rătăcirea lor, semnul veacului din urmă al negăsirii locului? De bine, de rău, pescărușii din Cluj disperau într-o piață sfântă, seara urma să-i întâmpine cu cântări bisericesti și dangăt de clopot. Nu sunt cumva aceste întrupări de vis, aceste păsări-mesager un avertisment?

O bizară dispoziție a Consiliului Europei obligă țările membre să facă, printre altele, recensământul berzelor. Da, ați citit bine! Ale fabuloaselor înaripate coborând la rădăcina poeziei, a rudimentelor de viață și poveste. Vine barza, vine surioara, pleacă berzele, bate ceasul ora nostalgică a toamnei. O mitologie a veșniciei de fiecare zi. Și, iată că purtătoarele de mister vor trebui înregistrate, marcate, introduse într-o rubrică de evidență administrativ-contabilă. Măsură înțeleaptă, vor zice unii. Doar că aceleași duhuri ale tăcerii, în urmă cu câțiva ani, fuseseră declarate, nici mai mult, nici mai puțin decât agenți purtători ai gripei aviare (inexistentă boală care a tulburat mințile unora și a umplut buzunarele altora!), Atunci, berzele, aceeași plâsmuire de vis, au fost alungate, cuiburile distruse, declarate ființe *non grata*, trecute, din absurda inițiativă a nu știu cui, în categoria apocaliptică a fiarei înaripate. Ele au plecat și s-au întors. Numai noi plecăm, fără să ne întoarcem, trăind în umilința fiului risipitor. Ele s-au întors să ne spună că răul istoriei noastre, al vieților noastre și al veacului nostru nu se află dincolo de noi. Se află în ceea ce Apostolul numește împietrirea noastră. Când vom înțelege că nu alții, ci noi înșine ne suntem „cutremurare a temeliiilor”, după o înțeleaptă vorbă a lui Paul Tillich? Adevărul marelui filosof american: singurul antidot al lipsei de sens este curajul de a fi.

## Festivalul Tinerilor Ortodocși din Arhiepiscopia Clujului

Andreea Păgășan



Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului va organiza la sfârșitul lunii noiembrie în parcul sportiv „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca, o primă ediție a Festivalului Tinerilor din Eparhie. Ideea acestui festival a fost inspirată de către Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, care dorește o mai dinamică implicare a parohiilor și a preoților în ceea ce privește pastorația tinerilor, mai ales că de aceștia depinde viitorul societății.

## Ateliere pentru tinerii

Festivalul tinerilor din Arhiepiscopia Clujului are ca temă generică un citat al părintelui Arsenie Papacioc „Dacă tinerețea ar ști și bătrânețea ar putea...”. Manifestarea va fi structurată pe mai multe secțiuni, dintre care două de creație: eseu și pictură, unde participanții vor trebui să compună un eseu pornind de la citatul părintelui Arsenie Papacioc și să realizeze desene sau picturi ce să ilustreze tema generică a festivalului. Va fi și o secțiune de muzică, la care se vor putea înscrie coruri, formații vocale și instrumentale, precum și tineri interpreți ce vor putea prezenta un repertoriu fie religios, popular, folk, pop sau clasic. Tinerii pasionați de teatru vor putea prezenta în cadrul festivalului un fragment sau un act dintr-o piesă de teatru clasică sau modernă, iar cei pasionați de media vor putea realiza scurte filmulețe sau documentare cu activitățile tinerilor din parohii, precum și preocupările lor de zi cu zi. Vor fi și secțiuni de dansuri de societate sau populare și de sport în care se vor organiza concursuri și întreceri sportive.



## O manifestare a tinereții în Arhiepiscopia Clujului

Activitățile ce vor fi organizate în cadrul festivalului tinerilor din Arhiepiscopia Clujului se adresează tuturor tinerilor din parohiile urbane sau rurale din județele Cluj și Bistrița-Năsăud și vor fi coordonate de preoți, profesori de religie și voluntarii Asociațiilor Tinerilor Ortodocși, înființate la nivelul protopopiatelor. Potrivit consilierului cultural al Arhiepiscopiei Clujului, Pr. Bogdan Ivanov, o primă etapă a festivalului este cea parohială, ce presupune organizarea și desfășurarea activităților artistice și recreative în cadrul tuturor parohiilor de pe raza celor nouă protopopiate ale eparhiei. Această etapă va avea loc până pe data de 2 noiembrie 2013, după care va urma o selecție la nivel de protopopiat, care se va încheia pe data de 9 noiembrie anul curent. Gala Festivalului este programată pe data de 16 noiembrie în parcul sportiv universitar „Iuliu Hațieganu” din municipiul Cluj-Napoca. Părintele Bogdan Ivanov a declarat că se dorește ca acest eveniment să fie unul public, să aibă mulți spectatori și participanți, astfel încât să fie o manifestare a tinereții sub auspiciile Bisericii, instituție ce vine în întâmpinarea nevoilor, a orizontului de așteptări și a preocupărilor tinerilor. Miza festivalului este aceea de a dinamiza și de a crea astfel de acțiuni la nivelul parohiilor, fiind foarte important ca pe lângă parohii să se contureze anumite comunități de tineri, astfel aceștia să aibă sentimentul că este un spațiu al lor în care își pot exprima preocupările și organiza activități specifice categoriei lor de vârstă și că nu este un spațiu în care ei trebuie să se inhide și să își reprime felul lor de a fi. Părintele Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Clujului: „Sperăm să fie o activitate constructivă, benefică și, de ce nu, dătătoare de ton în ceea ce privește schimbarea de atitudine a noastră în raport cu tinerețea, pentru a-i deschide pentru Biserică, pentru a-i face curioși și pentru a le oferi posibilitatea să își manifeste tinerețea în Biserică și să o trăiască așa cum Dumnezeu ne învață să o trăim”.

triva corupției spirituale, pe care o socotea pricina ce duce la corupția materială.

## La focul vestalic al memoriei

Ioan Razeș



Alcea, una din vetrele în care arde nestins focul vestalic al memoriei scriitorului, teologului și ierarhului Bartolomeu Valeriu Anania, l-a omagiat în luna lui aniversară a acestui an. Aflat la a treia ediție, Memorialul Bartolomeu Valeriu Anania, desfășurat în zilele de 15-17 martie 2013, a avut un program bogat și semnificativ, cuprinzând expoziții și prezentări de cărți, colocvii, audiții și proiecții de film Power Point și beneficiind de contribuția unor valoroși cunoscători și interpreți ai vieții și operei acestei personalități de excepție, care a făcut cinste literelor și ortodoxiei românești. În continuare redăm două din intervențiile, rostite cu acest prilej.

## Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie:

• *Mă simt copleșit de modul în care se realizează aici trăirea întru Bartolomeu Valeriu Anania.*

• *Pe arhiepiscopul Bartolomeu l-am cunoscut în munca de administrație. Începând cu anul 1999, când m-a numit consilier cultural, am început să-l știu pe omul Bartolomeu; când a trecut la Domnul, am înțeles că i-am fost ucenic.*

• *Leu în administrație, devenea miel în Liturghie.*

• *Era un bătrân tânăr. Vârsta trupului o întrecea cu mult pe cea a sufletului. Am fost martor la vivacitatea lui de la 72 de ani (în 1993), la dinamica incredibilă pe care a avut-o după 72 de ani...*

• *Era un om singur, dar nu însingurat. Însingurarea nu-i era plăcută.*

• *Aș vorbi, azi, mai ales despre 7 iubiri ale omului și ierarhului Bartolomeu:*

• *Întâi: iubirea de Adevăr și Frumos, de Dumnezeu. Pe Dumnezeu l-a iubit în sensul propriu; socotea viața lui un instrument al lui Dumnezeu. S-a transformat pe sine într-o mărturie a lui Dumnezeu. Era, de fapt, un om smerit...*

• *Apoi: iubirea pentru morală și moralitate. „Aveți grijă de voi - ca neam!” - a fost în esență mesajul său. Iar pentru aceasta, prioritară socotea iubirea de dreptate și libertate. Era un om foarte bun, dar ce vedeai întâi la el era aceea de a fi drept. Îmbina dreptatea și bunătatea. Voi sunteți colaboratorii mei, ne spunea, dar nu înaintea oamenilor, ci înaintea lui Dumnezeu. Iar pentru aceasta a instituit respectarea a trei principii: a lucra în frică de Dumnezeu, cu obiectivitate și transparență. Era împo-*

triva corupției spirituale, pe care o socotea pricina ce duce la corupția materială.

3. *Iubirea pentru Biserică și Neam - pentru care îi stau mărturie și articolele și confesiunile antologate într-un volum, în anul 1996.*

4. *Iubirea pentru Scriptură. A realizat nu o traducere, ci o nouă versiune în limba română. A fost cea mai mare bucurie a vieții lui și socotea că opera sa literară nu a făcut decât ca să-l pregătească pentru talmăcirea Bibliiei.*

5. *A iubit Cuvântul. Și să cuvânteze. Pregătim acum un volum cu predicile dânsului, excepționale, după cum știți.*

6. *Iubirea de oameni. A avut curajul de a se încrede în oameni și a avut un adevărat cult pentru tineri, în care își punea toată speranța. Opta pentru împlinirea Bisericii în societate, cu accent pe relația cu devenirea credinciosului care trebuie să fie viu, activ, trăitor și slujitor al tainelor, făptuitor al dragostei pentru aproapele. În acest sens, el însuși îmbina tradiția și modernitatea, spiritul liturgic și filantropia, atitudinea fermă cu liniștea rugăciunii, măreția și smerenia...*

7. *Era iubitor de desăvârșire, incluzând în aceasta și mântuirea. Socotea drept misiune a sa în lume aceea de a-i face și pe ceilalți să se mântuiască.*

• *Întreaga lui viață se poate așeza sub semnul apoftegmei sale: „Pe vârful piscului să nu ametești, iar în prăpastie să nu disper!”.*

## Tudor Nedelcea:

Ca majoritatea deținuților politici, vrednicul de pomenire Bartolomeu Anania a avut aceeași coloană vertebrală atât în vremurile comuniste, cât (mai ales) după „aglomerația din decembrie” (Mircea Dinescu). Voi evoca doar un fapt. Scriitorul Ștefan Augustin Doinaș (cel pentru care I. D. Sârbu a făcut 7 ani de pușcărie) îl atacă în articolul *O falsă cruciadă* („România liberă”, 26 martie 1998) pentru inițierea unui marș al împăcării preoților ortodocși cu cei greco-catolici, marș asemănat cu un marș sindicalist (!) Răspunsul arhipăstorului e categoric, spiritul de dreptate, dar și cel polemic, sunt evidente. (v. „Adevărul”, nr. 2442, 3 apr. 1998, p. 4, din care I.N. citează semnificativ)

L-am întrebat, peste ani (pe ierarhul Bartolomeu), dacă scriitorul turnător (l-a turnat la securitate și pe ... apărătorul său, Adrian Păunescu), Șt. Aug. Doinaș, și-a cerut, în vreun fel, scuze. Nicidecum. Dar, în seara recepției de la Patriarhie, cu ocazia vizitei Papei Ioan Paul al II-lea (cu origini românești) în România (7-9 mai 1999), celebra balerină Irinel Liciu, cu care Doinaș conviețuia, l-a obligat (pe acesta) să-și ceară iertare.

Acesta a fost Bartolomeu Valeriu Anania, un cărturar autentic, un model înălțător pentru urmașii săi, scriitori sau teologi.

## Simpozionul internațional „Dogmă și terminologie în Tradiția Ortodoxă și relevanța ei astăzi”

(Comunicat)

**I**n zilele de 22-25 septembrie a.c. la Sofia (Bulgaria) s-au desfășurat lucrările Simpozionului internațional *Dogma and Terminology in the Orthodox Tradition and its Relevance Today*.

Această manifestare științifică a fost organizată la inițiativa Asociației Internaționale a Dogmatistilor Ortodocși (I.A.O.D.T.), cu binecuvântarea Preafericitului Neofit, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Bulgare, și în colaborare cu Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Sf. Clement de Ohrida, din capitala țării vecine, fiind cea de-a IV-a manifestare de acest fel a asociației amintite, primele trei desfășurându-se la Facultățile de Teologie din Arad (2007 și 2009) și Tesalonic (2011).

Amintim aici că Asociația Internațională a Dogmatistilor Ortodocși a luat naștere la Arad, odată cu prima sa conferință organizată în anul 2007 de către Facultatea de Teologie Ortodoxă de aici, dorindu-se a fi o platformă de dezbateră privind rolul și misiunea teologiei în viața Bisericii și a societății, în cadrul căreia, din doi în doi ani, teologii să-și poată aduce contribuția lor la conturarea unei viziuni asupra problematicei amintite. Această asociație reunește profesori și cercetători de specialitate din România, Grecia, Rusia, Serbia, Bulgaria, Liban, Germania, Anglia, Franța și America. Aria tematică vizată de organizatorii prezentului simpozion a urmărit câteva direcții: distincția dintre dogmă și terminologia dogmatică; limitele și natura limbajului exprimării teologice; evoluția terminologiei doctrinare de la Sfinții Părinți și Sinoade până astăzi.

În deschiderea lucrărilor au fost transmise mesaje de salut din partea PF Patriarh Neofit, a Rectorului Universității și a Decanului Facultății din Sofia, precum și din partea Președintelui Asociației, Pr. Prof. dr. Ioan Tulcan, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă Ilarion V. Felea din cadrul Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, care a salutat participanții și a mulțumit gazdelor pentru oportunitatea acordată, de a continua conferințele Asociației. După sesiunea de deschidere au urmat prezentările referatelor și dezbaterile legate de subiectele prezentate, pe două secțiuni și în mai multe sesiuni de lucru.

Prima sesiune, pusă sub genericul: *Limbaș și Dogmă*, a fost moderată de Pr. Prof. dr. Ioan Tulcan (Arad, România). Aici au prezentat referate: Prof. dr. George Martzelos, Universitatea Aristotelică din Thessalonik, cu tema *Originea formulei diofizite în definiția de la Calcedon și PS Kyrillos (Katerelos), Epsicop de Abydos și profesor la Universitatea Națională din Atena cu tema Experiența adevărului și limbajul*.

La secțiunea A, sesiunea a II-a, tematica avută în vedere: *Problematicele dogmei hristologice*, a fost moderată de Prof. dr. Michel Stavrou (Paris, Franța). Conferențieri au fost: Pr. Prof. dr. Ștefan Buchiu, Universitatea București: *Semnificația teologică a termenului teologic „Theotokos” în teologia ortodoxă contemporană*; Prof. dr. George D. Panagopoulos, Academia Eclesiastică din Ioannina: *Crezul de la Niceea și Sinodul de la Calcedon după „Codex Encyclicus” (457)*; Diac. Prof. dr. Porphyry (Georgi), Universitatea din Balamand: *Temerurile teologice ale vieții spirituale după Sf. Grigorie Palama*.

A urmat sesiunea a III-a: *Dogmă și terminologie în contextul teologiei românești*, moderată de Prof. dr. Marian Stoyadinov (Sofia, Bulgaria). Între referenți s-au numărat: Pr. Prof. dr. Valer Bel, Universitatea „Babeș-Boylai” din Cluj-Napoca: *Dogma ca expresie doctrinară a mântuirii în Hristos, în viziunea lui Dumitru Staniloae*; Pr. Lect. dr. Cristian Sonea, Universitatea „Babeș-Boylai” din Cluj-Napoca: *Teologi și teologii: ambivalența și limitele limbajului în istorie*; Prof. dr. Cristinel Ioja, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad: *Problema receptării dogmelor Bisericii în contemporaneitate*.

La cea de-a patra sesiune, moderată de Pr. Prof. Valer Bel (Cluj, Romania), tematica avută în vedere a fost: *Dogmă și terminologie în contextul teologiei bulgare*. Referenți au fost: Prof. dr. Marian Stoyadinov, Universitatea din Veliko Tŭrnovo: *Dogmă și kerigmă în contextul modern al publicității*; Prof. dr. Dimo Penkov, Universitatea din Sofia: *Dogma ortodoxă și experiență spirituală a Bisericii*; Prof. dr. Emil Traychev, Universitatea din Sofia: *Câteva note privind locul studiului Noului Testament în teologia ortodoxă modernă*. Apoi, PS

Episcop dr. Ignatie Midic, Metropolitan of Braničevo și Universitatea din Belgrad: *Chestiunea dezvoltării doctrinei*.

Sesiunea a V-a sub titlul *Terminologia filozofică și dogmă*, moderată de Prof. dr. Lyubomir Tenekedziev (Sofia, Bulgaria). Aici au prezentat: Prof. dr. Kalin Yanakiev, Universitatea din Sofia: *Conceptul de catolicitate a Bisericii în dezbaterile teologice contemporane*; Prof. dr. Svilen Toutekov, Universitatea din Veliko Tŭrnovo: *Teorii teologice contemporane privind personalitatea și limbajul ecleziologic*; Prof. dr. Stavros Yangazoglou, Universitatea elenică din Patra: *Dogma ca percepție juridică și procesul interpretativ: terminologia ca bază pentru interpretarea sensului credinței*; Prof. dr. Georgi Kapriev (Universitatea din Sofia): *Individ și natură, ipostas și persoană*.

La secțiunea B, sesiunea a II-a, denumită *Revelație și limbaj*, avându-l ca moderator pe Prof. dr. Peter Bouteneff, au conferențiat: Pr. Conf. dr. Nicolae Moșoiu, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu: *Vorbirea lui Dumnezeu: o perspectivă ortodoxă*; Pr. Prof. dr. Adrian Niculcea, Universitatea „Ovidius” din Constanța: *Natura apocaliptică a dogmei creștine*; Prof. dr. Nikolaos



Asproulis, Academia Teologică din Volos: *Revelație, dogmă și terminologie teologică la George Florovsky și Ioan Zizioulas*.

Sesiunea a III-a a fost pusă sub genericul: *Receptarea modernă a terminologiei sinoadelor*, moderator fiind Pr. Prof. dr. Adrian Niculcea (Constanța, România). Prof. Peter Mikhaylov, Universitatea St. Tikhon's din Moscow: *Cadrele posibilei dezvoltări a doctrinei: înainte și după Niceea*; Pr. Prof. dr. Nikolaos Loudovikos, Academia Eclesiastică din Tesalonic: *Spre o nouă înțelegere a terminologiei personaliste în teologia ortodoxă?*; Lect. dr. Alexey Fokin, Institutul filosofic din Moscova: *Divergențe ale terminologiei trinitare între greci și latini*.

Sub titlul *Probleme de metodologie teologică*, s-a desfășurat cea de-a patra sesiune, prin moderarea Pr. Lect. dr. Nicolae Răzvan Stan (Craiova, România). Prezentările au aparținut următorilor: Prof. dr. Ivan Christov, Universitatea din Sofia: *Perspectiva fenomenologică în interpretarea modernă a Sf. Grigorie Palama*; Prof. dr. Pantelis Kalaitzidis, Academia Teologică din Volos: *Problema „dezvoltării doctrinei” în teologia ortodoxă contemporană*; Pr. Lect. dr. Nicolae Răzvan Stan, Universitatea din Craiova: *Sensul dogmei și al dezvoltării doctrinei în teologia părintelui Dumitru Staniloae*.

În sesiunea a V-a, *Perspectivă dogmatică ale secolului 20*, sub moderarea Lect. dr. Pyotr Mikhaylov (Moscova, Rusia), au prezentat contribuțiile lor: Prof. dr. Christoph Schneider (Institutul pentru studii creștin-ortodoxe din Cambridge, Marea Britanie): *Cele trei dimensiuni ale dogmei: reflecții ortodoxe la „Natura doctrinei” de A. Lindbeck*; Lect. dr. Ciprian Toroczka, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu: *Mărturisire și/sau dogmă, un punct de vedere ortodox român*; Prof. dr. Stoyan Tanev, Universitatea din Sofia: *Teologie și știință - posibilități pentru îmbogățirea terminologică?*.

Marți, 24 septembrie, a urmat ultima sesiune, *Dogma și contextul istoric*, moderator fiind Prof. dr. Pantelis Kalaitzidis (Volos, Grecia). Ultimele trei referate au aparținut: Prof. dr. Marina Kolovopoulou, Universitatea Națională din Atena: *Tăcerea binecuvântată și cuvântul lui Dumnezeu: Caracterul stimulator al discursului teologic*; Prof. dr. Pavel Pavlov, Universitatea din Sofia: *Teologie academică și spiritualitate ortodoxă în corespondența dintre N. Glubokovsky și Fr. G. Florovsky*; Prof. dr. Nikolaos Xionis, Universitatea Națională din Atena: *Caracterul istoric al dogmei și Conf. dr. Ion Marian Croitoru, Universitatea „Valahia”, Târgoviște: Problematizări privind dezvoltarea învățăturii dogmatice în lumea ortodoxă contemporană*. După încheierea dezbaterilor teologice a urmat o sesiune specială, dedicată aspectelor de natură administrativă, legate de buna funcționare a Asociației.

Președintele Asociației, Pr. Prof. dr. Ioan Tulcan a prezentat un scurt raport financiar, apoi a vorbit despre publicarea volumului de la precedentă conferință, din 2011 de la Tesalonic.

Aici, a adus un cuvânt de mulțumire și de apreciere celor care s-au ocupat de editarea acestuia: dr. Cristinel Ioja și Pr. dr. Filip Albu, la partea tehnică, iar dr. Michel Stavrou și dr. Peter Bouteneff la corectura de limbă a textelor.

A urmat, conform Statutului Asociației, prezentarea de candidaturi pentru funcția de președinte. La propunerea celor doi vicepreședinți: P. Bouteneff și M. Stavrou, plenul a aprobat, în unanimitate, re alegerea PC Pr. prof. dr. Ioan Tulcan în această funcție de conducere.

Pe ordinea de zi a plenului s-a aflat și primirea de noi membri în organizație, prin discutarea și aprobarea, prin vot, a cererilor individuale depuse în acest sens. Astfel, au fost primiți în rândul membrilor Asociației șapte profesori și cercetători din România, Grecia și Bulgaria, numărul total al membrilor ajungând la 42. Apoi, s-a discutat și s-a aprobat ca la viitoarea întâlnire, a cincea, din 2015, să fie abordată o temă ecleziologică, locația urmând a fi aleasă de către conducere în funcție de ofertele propuse de mai mulți membri.

Toți cei prezenți au apreciat ospitalitatea gazdelor și buna desfășurare a acestei manifestări, de o înaltă ținută academică, care reușește să închege punți de legătură între școlile teologice și Bisericile reprezentate de fiecare membru, fiind scoasă în evidență inițiativa Facultății de Teologie din Arad de acum 5 ani, care-și arată acum și mai bine valabilitatea și valoarea.

La final, a fost discutat și aprobat *Raportul final* al întâlnirii, care urmează a fi definitivat și publicat în volumul de studii al acestui simpozion. Organizatorii au programat, după încheierea lucrărilor, vizitarea unor obiective turistice. Astfel, prima oprire a fost la basilica Sf. Sofia, cu catacombele antice aflate în subsolul acestui edificiu. Apoi, vizitarea catedralei patriarhale și a vechii mănăstiri de la Rila.

## Binecuvântare arhierescă la „Centrul educațional Raluca”

Andreea Păgleșan

**I**S Vasile Someșanul a fost prezent în data de 1 octombrie în mijlocul copiilor de la Centrul educațional Raluca din cartierul clujean Someșeni. Ierarhul a oficiat aici de la ora 11 o slujbă de binecuvântare a centrului și o slujbă de Te-Deum cu ocazia începerii noului an școlar. Cu acest prilej au primit binecuvântarea arhierescă, atât cei aproape 20 de tineri ce frecventează centrul, cât și personalul așezământului social.



Centrul Educațional Raluca a fost inaugurat în toamna anului 2010 și se dorește a fi un centru multifuncțional, care îmbină funcțiile unui centru de zi educațional, cu un centru de pregătire profesională. Astfel se are în vedere conceptul de învățare pe parcursul vieții, care este aplicat persoanelor adulte ce au dificultăți de învățare, pentru a ajuta la o mai bună integrare socială. În acest scop, dispun de programe educaționale formale și non-formale care să ofere beneficiarilor un grad sporit de autonomie. La aceste obiective se adaugă realizarea de activități de terapie prin artă care s-au dovedit benefice în recuperarea și integrarea persoanelor cu dizabilități. Într-o etapă ulterioară se are în vedere realizarea unui centru de pregătire profesională și acreditarea lui ca atelier de lucru protejat. Acesta are drept scop reabilitarea socială a tinerilor cu dizabilități prin furnizarea pregătirii profesionale și conștientizarea importanței autonomiei sociale; combaterea discriminării prin activități de inter-relaționare, comunicare și socializare.

## Părintele Dumitru Stăniloae (1903-1993). Mărturisitor în iadul ateo-comunist

Pr. Fabian Seiche

**P**ărintele Dumitru Stăniloae s-a născut la 16 noiembrie 1903 la Vlădeni, jud. Brașov. Membru de onoare al Academiei Române, profesor universitar, dogmatist de renume mondial, scriitor și ziarist. A lucrat 45 de ani la traducerea lucrării *Filocalia sfințelor nevoințe ale desăvârșirii* (în 12 volume).

A urmat liceul Andrei Șaguna din Brașov (1914-1922), Facultatea de Litere din București (doar primul an) continuând cu cea de Teologie din Cernăuți, 1923-1927. Doctor în Teologie la Cernăuți, 1928. Este trimis de mitropolitul Nicolae Bălan la studii în Atena (1927-1928), München și Berlin (1928-1929) pentru a se specializa în Dogmatică și Istorie bisericească. Reîntors în țară, devine profesor suplinitor (1929), provizoriu (1932), iar apoi titular în 1935 de Dogmatică la Academia teologică din Sibiu și rector în anii 1936-1946. A mai predat apologetică, pastorală și greacă. Din ianuarie 1934 până în mai 1945 este redactor la publicația *Telegraful Român*. Diacon (1931), preot (1932) și protopop stavrofor (1940). În 1946 a fost silit să demisioneze din postul de rector la presiunile comuniștilor (Petru Groza) și la intrigile unor colegi-profesori colaboraționiști cu noul regim.

În 1947 este transferat la Facultatea de Teologie din București, la catedra de Ascețică și Mistică. În 1948 a fost încadrat profesor titular de Teologie Dogmatică și Simbolică.

La 5 septembrie 1958 este arestat de securitate, alături de membrii Rugului Aprins și condamnat la 5 ani închisoare. Trimis la Aiud în 1959 și eliberat în anul 1963.

În 1968 este invitat la Freiburg și Heidelberg de către profesorul Paul Miron pentru a susține conferințe. Este ales Doctor Honoris Causa al Institutului ortodox Saint Serge din Paris, 1981. În 1990 devine membru corespondent al Academiei Române, iar în 1991 este membru titular, în același an fiind ales Doctor Honoris Causa al Facultății de Teologie din Atena. În 1992 primește titlul de *Doctor Honoris Causa* al Universității din București. Trece la cele veșnice la 5 octombrie 1993 și este înmormântat la mănăstirea Cernica.

### Mărturii din închisorile comuniste despre sfințenia sa

„29 iunie 1962. Numele Părintelui Stăniloae mi-a izbit timpanul cu rezonanța unui tunet. Acum câțiva ani, când a sosit vestea că Părintele Stăniloae a fost arestat și condamnat, și că se află la Aiud, a fost o mare emoție în toată închisoarea. Marele teolog român în lanțuri! Pătimeste împreună cu cei mai hotărâți creștini care se împotrivesc Fiarei apocaliptice!...

Marea mea bucurie este că Părintele Stăniloae este reparatizat la 322, unde sunt și eu. Oamenii încep să iasă. Eu mă îndrept spre Părintele Stăniloae care rămâne ultimul și îi spun: - Sărut dreapta, Prea Cucernice Părinte, sunt Liviu Brânzaș, fost elev la liceul «Samuil Vulcan» din Beiuș și mă bucur foarte mult că am ajuns cu dumneavoastră, căci vreau să urmez teologia.

Părintele îmi întinde mâna, zâmbind cu bunătate. Se reflectă pe chipul lui bucuria prilejuită de faptul că, un tânăr din fundul temniței visează să urmeze teologia. Mă privește cu încredere și zice: - Neamul românesc a trecut prin multe momente grele în istoria sa, dar a răzbit și a biruit întotdeauna prin credința în Dumnezeu și prin speranța în triumful final al binelui. Așa se va întâmpla și acum. Să răbdăm cu tărie și smerenie suferința ce ni s-a dat. Această mărturisire a Părintelui sună ca un testament.

Trebuie să beneficiaz la maxim de prezența Părintelui Stăniloae. Părintele se oferă să-mi țină în fiecare seară un curs de teologie. Participă și ceilalți tineri, îndeosebi Gil Ioanid. În jurul patului Părintelui Stăniloae, celula ia aspectul unui amfiteatru. Toți ne așezăm, unii sus, alții jos, și ascultăm cu atenție. Părintele Stăniloae nu procedează ca Părintele Ageu care mi-a predat teologia în cel mai pur stil didactic, ci ne prezintă diverși teologi, de la Sfinții Părinți clasici, la teologii ruși. Deși acum, rețin mai puține amănunte, în schimb, îmi măresc viziunea teologică. Sigur că nu lipsesc momentele

filocalice. Traducătorul Filocaliei în limba română este, desigur, cel mai competent în acest domeniu al nevoinței spre desăvârșire. Acum am înțeles, ceea ce până în acest moment am intuit doar, faptul că gândirea și simțirea Sfinților Părinți este forma autentică a Creștinismului.”

„Vorbesc eu primul [la *Reeducarea din Aiud*]. Fac o declarație scurtă, în fața tuturor, în care afirm că tot ce am făcut în viață a fost determinat de trei principii: credința în Dumnezeu, dragostea de neam și cultul eroilor. La aceste trei principii nu pot renunța sub nici o formă. Dar în cazul în care voi fi eliberat, voi respecta legile țării. Și, ca și cum aceasta nu ar fi fost de-ajuns, încep să-mi exprim gândurile care m-au frământat în închisoare, referitor la mesianismul apostolic al neamului românesc, și declar în fața tuturor că doresc să contribuie la realizarea acestui ideal, devenind preot... Când termin, câțiva mă felicită: Părintele Stăniloae, Luca Dumitrescu, Aurel Călin, Petrică Bolintineanu și alții. Părintele îmi spune:

- Ai fost peste așteptări. Să știi că ai talent oratoric mai mare decât cel literar... Și nu întâmplător (ca un fel de ecou peste



Din lucrările sale menționăm: *Viața și activitatea patriarhului Dosoftei al Ierusalimului și legăturile lui cu țările românești*, Cernăuți, 1929 (teză de doctorat); *Catolicismul de după război*, Sibiu, 1933; *Ortodoxie și românism*, Sibiu, 1939; *Poziția d-lui Lucian Blaga față de creștinism și ortodoxie*, Sibiu, 1942; *Viața și învățătura Sf. Grigorie Palama*, Sibiu, 1938; *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Sibiu, 1943; 1947. *Filocalia*, vol. I și II, Sibiu, 1947; *Filocalia*, vol. III și IV, 1948; celelalte volume apar până în 1992. *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, 3 vol., București, 1978; *Teologia Dogmatică și Simbolică. Manual pentru Institutul Teologic*, 2 vol., București, 1958 (în colaborare cu prof. Nicolae Chițescu, Isidor Todoran și Ioan Petreună); *Teologia Morală Ortodoxă pentru Institutul Teologic*, vol. III, *Spiritualitatea Ortodoxă*, București 1981; *Spiritualitate și comuniune în Liturgia Ortodoxă*, Craiova 1986; *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Craiova 1987; *Studii de teologie dogmatică și ortodoxă*, Craiova 1990; *Reflexii despre spiritualitatea poporului român*, Craiova 1992; *Sfânta Treime sau la început a fost iubirea*, București 1993; *Comentarii la Evanghelia lui Ioan*, Craiova 1993; *Iisus Hristos lumina lumii*, București, 1993; *Trăirea lui Dumnezeu în Ortodoxie*, Antologie, 1993. *Ortodoxie și Românism; Națiune și creștinism* (postume).

Lucrări istorice: *Din urmările Edictului de toleranță în ținutul Făgărașului*, în vol. *Omagiu lui Ioan Lupăș la împlinirea vârstei de 60 de ani*, București, 1943; *Uniatismul din Transilvania, încercare de dezmembrare a poporului român*, Buc, 1973; *De ce suntem ortodocși? (români)*; sute de articole și studii teologice. (cf. pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, „*Dicționarul teologilor români*”).

decenii), un autograf al Părintelui Stăniloae sună așa: «Lui Liviu Brânzaș, cu o deosebită afecțiune și bucurie pentru gândirea sa cu totul identică cu a mea despre spiritualitatea românească și misionarismul ei în lume» (pr. LIVIU BRÂNZAȘ, „*Raza din catacombă*”, Editura Scara, București, 2001, cap. 9).

După ieșirea din închisoare, părintele Stăniloae a spus: „În afară de regretul pentru suferințele familiei mele, nu-mi pare rău că am împărtășit suferința atâtor frați români, pentru a fi dovedit că și dintre preoți au fost unii, au fost destui care au împărtășit durerea poporului nostru” (CONSTANTIN HREHOR, „*Muntele mărturisitor*”, Iași, 2002, p. 236).

„Lângă mine se nimerise un bătrânel, slab, deosebit de sfios. Părea că-și cere iertare pentru vreo stângăcie involuntară. Zilele Crăciunului au trecut, pot spune, plăcut. Bătrânelul, despre care am aflat curând că este părintele Stăniloae (!) marele teolog, ne vorbise în fiecare seară. Era slăbit, glasul i se auzea greu și de aceea se lăsa o liniște deosebită. Erau cu noi 8 preoți, printre care și un episcop greco-catolic, care-i sorbeau frazele cu respect deosebit și cu religiozitate. Mai putea fi vorba de foame sau de frig? Mai putea fi vorba de răzburare sau de ură? Toate se topeau sub glasul blând, slăbit al celui mai strălucit reprezentant al ortodoxiei, care-și ducea și el crucea pentru slava lui Hristos. Era ca un sfânt bizantin rătăcit printre alți osândiți, și ei apărători ai neamului și al bisericii sale. În condițiile acelea vorba lui era balsam; un neașteptat dar ceresc pentru mulțimea de martiri ce aveau să umple cimitirul fără cruci de la Aiud.

Dragostea ce se revărsa din cuvântările sale ne încălzea și ne ținea de foame. Puteam eu oare – și nu numai eu – să-l las să spele pe jos cimentul înghețat sau să ducă tineta? Eram încă în putere la cei 36 de ani... Am încercat să-i dau coșocul să-l pună sub dânsul și m-a refuzat cu o hotărâtă ridicare a mâinii: - Nu dragul meu! Ai pedeapsă mare, nu te voinici! Păstrează-te cât se poate, nu se știe cât vom sta pe aici. Eu... voia Domnului! Peste câteva zile ne vom întoarce în celular. Acolo nu este așa de frig, suntem mai apărați.

Am insistat, dar nu l-am putut convinge. Noaptea ne apăram reciproc. Ba-l mai înveleam, ba-l simțeam cum încearcă să mă ocrotească. Așa făceau toți. Grija pentru celălalt era trăsătura caracteristică a atitudinii ce-o aveam. Dragostea creștină, spiritul de sacrificiu nu erau doar vorbe în temnița Aiudului. Am stat acolo, în izolările dintre Zarcă și celular, cam 10 zile cât a durat curățenia generală.

Doream tare mult ca părintele Stăniloae să cadă cu noi în celulă, dar n-a fost să fie; socotelile administrației erau altele sau poate cine știe, întâmplarea. La întoarcerea în celular părintele Stăniloae a nimerit la trei celule dincolo de noi. Aceasta nu înseamnă că pierdusem contactul cu înțelepciunea părintelui Dumitru Stăniloae; prin morse ne comunica cu competență și dragoste însemnătatea Evangheliei din duminica viitoare, un sfat, o maximă, o încurajare. Nu mai vorbesc de risc, atât pentru el cât și pentru cel ce recepționa. Era un izvor de înțelepciune. Era lumina din întunericul ce ne înconjură, hrana sufletească, sprijinul harului Dumnezeiesc ce se revărsa peste noi prin robul său Preotul, martirul, Dumitru Stăniloae” (Ilie Tudor).

### In Memoriam

„Îmi plac îndeosebi momentele aurorale, vremea de început a energiilor explozive și pline de candoare”, mărturisese eseistul și criticul literar Petru Poantă, trecut la cele veșnice în luna septembrie a.c., după o lungă suferință.

Născut la 7 aprilie 1947 la Cerișor (Hunedoara),

Petru Poantă a absolvit Facultatea de Filologie a UBB, Cluj-Napoca, în anul 1970, fiind un echinoxist din prima generație. S-a remarcat prin volumele: *Modalități lirice contemporane* (1973), „*Poezia lui George Coșbuc*”, „*Radiografii I*”, „*Radiografii II*”, „*Scriitori contemporani*”, „*Cercul literar de la Sibiu*”, „*Dicționar de poeți*”, „*Clujul meu. Oameni și locuri*” etc.

Posteritatea îl va păstra în memorie prin hermeneutica sa excepțională, dar și prin delicatețea ființei sale.



## Pelerinaj în Țara Sfântă Israel

1 - 6 noiembrie 2013

### Ziua I

Plecarea din Cluj-Napoca (31 octombrie la ora 23.00 cu autocarul), ora 8.00 dimineața sosire pe aeroport București, decolare ora 10.45 și sosire pe Aeroportul Ben Gurion, lângă Tel Aviv ora 13.40. Deplasare pe coasta Mediteranei la Haifa, splendid oraș-port la Mediterană, al treilea oraș ca mărime din Israel, aflat într-un mare golf la poalele Muntelui Carmel. Vizitarea Mănăstirii Stela Maris (Steaua Mării), cu altarul deasupra peșterii Sfântului Prooroc Ilie Tezvitaneu și apoi vom privi Templul Cultului Bahai, cu grădinile pe terase suspendate - sit Patrimoniu UNESCO, superioare grădinilor de la Versailles. Deplasare la Cana - vizitarea bisericii unde a avut loc prima minune din Galileia: transformarea apei în vin. Cazare și cină la 4\* în Tiberias.

### Ziua II

Mic dejun. Nazaret, vizitarea Bisericii catolice Buna Vestire, cea mai mare construcție de cult din Orientul apropiat și a bisericii ortodoxe Sf. Gavril cu izvorul Mariei. Continuăm cu Muntele Tabor. Vizitarea bisericii ortodoxe ridicată pe locul unde s-a petrecut Schimbarea la față. Deplasare la Muntele Fericirilor, vizitarea bisericii. Tabgha unde Iisus a săvârșit minunea înmulțirea pâinilor și a peștilor. Capernaum, oraș denumit și „Cetatea Domnului”, (vizitarea vestitului loc unde Iisus a predicat, casa Sf. Petru). Opțional și în funcție de timp - plimbare cu o copie a „bărcii lui Iisus”, pe apele Mării Galileii și vizită la Caprice-fabrica de aur și diamante. Cină și cazare în Tiberias la Hotel de 4\*

### Ziua III

Mic dejun. Deplasare la Bethleem. Vizitarea bisericii ortodoxe și a criptei unde s-a născut Domnul, apoi a Bisericii romano-catolice Sf. Ecaterina și Grotă Laptelui. Continuarea drumului în deșert cu minibuze arabe până la Mănăstirea Sf. Sava și Mănăstirea Sf. Teodosie, Zidul Plângerii. Vizită la Biserica românească din Ierusalim. Cină și cazare la Bethleem la Hotel de 4\*.

### Ziua IV

Mic dejun. Începem pelerinajul urcând pe Muntele Măslinilor, pentru a vedea de sus panorama Ierusalimului și a Sfintei Cetăți. Vizitarea Mănăstirii ruse Eleon, a Bisericii Pater Noster (Tatăl nostru), a Bisericii Dominus Flevit (Domnul a plâns), Grădina Getsimani cu Biserica Națiunilor, Biserica Mormântului Maicii Domnului și Peștera Getsimani. Vom intra în Cetatea Sfântă prin Poarta Sf. Ștefan. Parcurgem pe jos Via Dolorosa cu cele 14 stații în care s-a oprit Domnul până la Sfântul Mormânt. Urcare pe Golgota, închinare la

Piatra Ungerii, vizitarea paradiselor sfinte. După amiaza, vizită pe Muntele Sionului, la Biserica Adormirii Maicii Domnului, Foișorul - Cina cea de taină, Mormântul marelui Rege David. Cină și cazare la Bethleem la Hotel de 4\*.

### Ziua V

Mic dejun. Deplasare la Ierihon cu vizită la biserica ortodoxă unde vom vedea Dudul lui Zaheu, Biserica și Căminul românesc de la Ierihon și pustia Quarantaniei. Coborâm la Iordan, vizităm Mănăstirea Sf. Gherasim de la Iordan. Continuăm drumul la Hozeva și vizităm Mănăstirea cu moaștele Sf. Ioan Iacob Românul de la Neamț. Trecem pe lângă Qumran (vechiul centru al Esenienilor), cu o scurtă oprire la magazinul de produse cosmetice de la Marea Moartă. Programul zilei se încheie cu intrare gratuită la strandul Chibutzului Kalia și baie în apa sărată a Mării Moarte. Opțional, la ora 24.00-deplasare la Sfântul Mormânt pentru a se participa la Sf. Liturghie de la miezul nopții (autocar gratuit numai la dus) Cină și cazare la Bethleem Hotel 4\*.

### Ziua VI

Mic dejun. Vizită la Ein Karem - patria Sf. Ioan Botezătorul cel mai mare om născut de o femeie, vizitarea bisericii Sf. Ioan și a Fântâniei Fecioarei Maria. Deplasare la Lod-antica Lida, unde se află biserica și mormântul Sf. Gheorghe. JAFFA, cu biserica Sf. Mihail și biserica catolică Sf. Petru. La cerere - în funcție de timp, baie în Marea Mediterană și apoi deplasare spre aeroportul Ben Gurion la Tel Aviv (cu oprire la principalele obiective turistice). Decolare Tel Aviv ora 17.40, aterizare la București ora 21.00. Plecare cu autocarul și sosire la Cluj dimineața următoare la ora 7.00.

Preț: 665 euro

#### Prețul include:

- Bilete de avion București - Tel-Aviv și Tel-Aviv - București;
- Taxe de aeroport;

- Asistență în aeroport la sosire și plecare;
- Primire și transfer de la și la aeroport la sosire și plecare în Israel;
- 5 nopți cazare la hotel în Tiberias (2 nopți), Bethleem (3 nopți)
- categoria hotelurilor este cea oficială pentru Israel și Palestina
- 6 zile demi-pensiune (mic dejun și cină bufet-suedez);
- Taxa de intrare la obiectivele religioase și turistice din program (Capernaum, Ierihon, Bethleem, Grădina Ghetzimani și taxi pentru Muntele Tabor și la Sf Sava);

- Autocar 3\* pentru transport în Israel pe toată durata programului;

- Ghid evreu de naționalitate română în Israel;

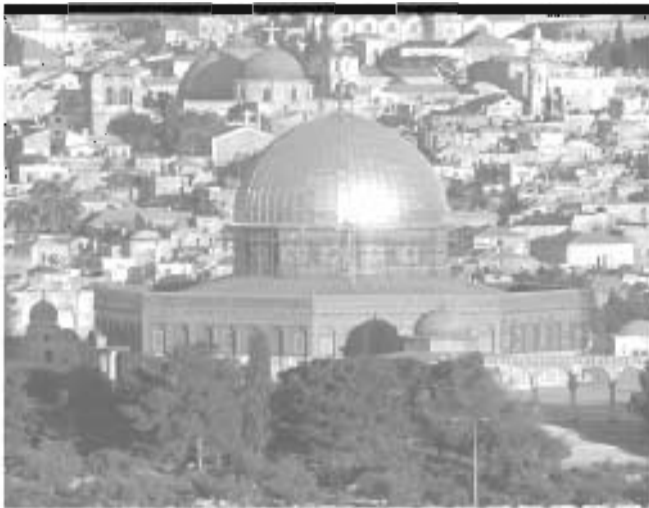
- Preot însoțitor pentru grup;

#### Prețul nu include:

- Tips-uri (30 €) - (se achită în Israel);
- Asigurarea medicală de sănătate.
- Transportul de la Cluj la aeroportul Henri Coandă - București.

#### Acte necesare

Pașaport valabil încă 6 luni de la data plecării



## Pelerinaj în Israel Sărbătoarea Bobotezei la Râul Iordan

16 - 22 ianuarie 2014

Ziua 1 (16 ianuarie 2014) Plecarea din Cluj-Napoca cu autocarul (15 ianuarie 2014 la ora 22.30 din fața Catedralei Ortodoxe) sosire la București 16 ianuarie 2014 între orele 6.00 și 7.00. Decolare din București cu cursa EL-AL ora 11.05 și sosire pe Aeroportul Ben Gurion, lângă Tel Aviv la ora 13.45. Vizită la Ein Karem, patria Sfântului Ioan Botezătorul-cel mai mare om născut de o femeie, vizitarea bisericii Sfântul Ioan - cea mai artistică biserică din Țara Sfântă și a fântâniei Fecioarei Maria Cazare și cină la Hotel 4\* în Bethleem.

Ziua 2 (17 ianuarie 2014) Mic dejun. Deplasare în orasul Ierihon - cel mai vechi oraș din lume, vizită la Biserica greco-ortodoxă cu dudul lui Zaheu și la Biserica și Căminul românesc de la Ierihon și pustia Carantaniei. Vizitarea Mănăstirii Sf. Gherasim de la Iordan. Continuăm drumul la Hozeva și vizităm Manastirea Sf. Gheorghe cu moaștele Sf. Ioan Iacob Romanul de la Neamț. Marea Moartă, - 400 m. cea mai joasă altitudine de pe glob și scurtă oprire la magazinul cu produse cosmetice la Qumran (vechiul Centru al Esenienilor) la Marea Moartă. În funcție de timp, baie în Marea Moartă la strandul chibutzului Kalia. Reîntoarcerea la Bethleem. Cină și cazare.

Ziua 3 (18 ianuarie 2014) Mic dejun. Coborâm spre Râul Iordan, pentru a participa la Ceremonia care se desfășoară în prezența Patriarhului Ierusalimului grec-ortodox, în ajunul Bobotezei (Aghiasma mare, aruncarea crucii, zborul celor 3 porumbei albi) - BETHLEEM - vizitarea bisericii ortodoxe și a criptei unde s-a născut Domnul Hristos. Vizitarea bisericii catolice Sfânta Ecaterina. Grotă Laptelui. Câmpul păstorilor. Continuarea drumului în deșert cu minibuze arabe până la Mănăstirea Sf. Sava și Mănăstirea Sf. Teodosie. Vizită pe Muntele Sionului la Biserica Adormirii Maicii Domnului, Foișorul - Cina Cea de Taină, Mormântul regelui David - Zidul Plângerii. Cină și cazare la Bethleem hotel 4\*.

Ziua 4 (19 ianuarie 2014) Mic dejun. Începem pelerinajul urcând pe Muntele Scopus. Vom vizita Mănăstirea rusească ELEON și vom vedea de sus panorama Ierusalimului și a Sfintei Cetăți. Vizită la biserica Pater Noster (Tatăl nostru), la Biserica Dominus Flevit (Domnul a plâns), la Grădina Ghetzimani

cu Biserica Națiunilor, Mormântul Maicii Domnului și Peștera Ghetimani. Vom intra în cetate prin Poarta Sf. Ștefan. Vizitarea casei în care a locuit Maria în Cetatea Antonia. Parcurgerea pe jos a Viei Dolorosa (Drumul Crucii) cu cele 14 stații în care s-a oprit Domnul până la Sfântul Mormânt. Urcare pe Golgota, Piatra Ungerii, Mormântului Domnului Iisus Hristos, vizitarea tuturor paradiselor sfinte. Vizită la biserica și Căminul românesc din Ierusalim. Cină și cazare în Bethleem hotel 4\*.

Ziua 5 (20 ianuarie 2014) Mic dejun. Părăsim Ierusalimul și ne îndreptăm spre nordul țării spre Galileea, Vizitarea bisericii ortodoxe Sf. Gavril din Nazaret cu izvorul Fecioarei Maria. Vizitarea Bisericii catolice Buna Vestire, cea mai mare construcție de cult din Orientul apropiat și vizită în satul Cana Galileii la biserica ortodoxă ridicată pe locul casei lui Simion Cananitul, unde Iisus a făcut prima minune a transformării apei în vin. Muntele Tabor cu vizitarea bisericii ortodoxe ridicată pe locul unde s-a petrecut Schimbarea la Față. Cazare și cină în orașul Tiberias, hotel 4\*.

Ziua 6 (21 ianuarie 2014) Mic dejun. Plecarea spre Capernaum, oraș denumit și "Cetatea Domnului" (vizitarea vestitului loc unde Iisus a predicat, casa Sf. Petru), Tabgha unde Iisus a săvârșit minunea înmulțirii pâinilor și a peștilor, Muntele Fericirilor. Râul Iordan-Chibutz Yardenit "locul botezului" Opțional vizită la Caprice - fabrica de aur și diamante din Tiberias. Cină și cazare în Tiberias hotel 4\*.

Ziua (7-22 ianuarie 2014) Mic dejun. Plecarea spre AKKO, "capitala cruciaților", unul din cele mai vechi porturi din lume, port-cetate la Mediterană cu o vechime de patru milenii, în care au poposit faraoni, regi și mari cuceritori. Vizitarea cetății care nu a putut fi cucerită de Napoleon Bonaparte și a portului de un pitoresc deosebit. Ne continuăm drumul și vom ajunge în orașul Haifa, splendid oraș-port la Mediterană, aflat într-un mare golf la poalele Muntelui Carmel. Vom privi Templul cultului Bahai, cu grădinile pe terase, superioare grădinilor de la Versailles. Vizitarea bisericii Mănăstirii Carmelite Stela Maris (Steaua Mării). Și apoi spre Tel Aviv, pe șoseaua de coastă. Scurt tur de oraș al celui mai cosmopolit oraș al Israelului. Vizită în Cetatea Jaffa, la Biserica greco-ortodoxă Sf. Mihail și la Biserica catolică Sf. Petru

Vizită la Lida la biserica Sfântului Gheorghe.

Ora 17:40 decolare a aeronavei EL-AL- spre București și sosire la ora 21:00.

Preț: 660 Euro

#### Prețul include:

- Biletele de avion București - Tel-Aviv și Tel-Aviv - București;
- Taxe de aeroport;
- Asistență în aeroport la sosire și plecare;
- Primire și transfer de la și la aeroport la sosire și plecare în Israel;

- 6 nopți cazare la hotel de 4\* în Tiberias (2 nopți), în Bethleem (4 nopți)

- 7 zile demi-pensiune (mic dejun și cină bufet suedez);
- Taxa de intrare la obiectivele religioase și turistice din program (Capernaum, Ierihon, Bethleem, Grădina Ghetzimani și taxi pentru Muntele Tabor și Mănăstirea Sf Sava din pustiiul Iudeii);

- Autocar 3\* pentru transport în Israel pe toată durata programului;

- Ghid evreu vorbitor de limba română în Israel;
- Preot însoțitor pentru grup;

#### Prețul nu include

- Tips-uri (30 €) - (se achită în Israel)
- Asigurarea medicală de sănătate 35 de lei indiferent de vârstă
- Transportul la București aproximativ 200 lei de persoană dus-întors

#### Acte necesare

- Pașaport valabil încă 6 luni de la data plecării din țară

Înscrieri, detalii și informații suplimentare puteți obține la sediul Centrului de Pelerinaje Renașterea, din Piața Avram Iancu nr. 2., la Dl. Cristian Moldovan. Tel: 0723-583822; 0264-431020; e-mail: pelerinaje@mitropolia-clujului.ro sau moldovandumitru@yahoo.com.



## Accesul rromilor la educație – o prioritate a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Andreea Păgășan

**L**evii de etnie rromă din județul Cluj sunt ajutați în adaptarea și integrarea lor în mediul școlar. Aceștia vor primi sprijin din partea unor specialiști, ce vor fi formați în vederea implementării în cadrul școlilor clujene a metodei „Nurture”, derulată cu succes de mai mulți ani în școlile din Marea Britanie. Metoda se adresează comunităților cu un grad ridicat de delincvență și copiilor cu probleme de comportament, care nu se pot adapta la clasă. Inițiativa implementării metodei „Nurture” în comunitățile de etnie rromă din județul Cluj aparține Asociației Ortodoxe Social-Misionar-Culturală pentru Rromi „Sfântul Moise Arapul” a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

### Proiect pilot, derulat în școlile clujene

Membrii Asociației Ortodoxe Social-Misionar-Culturală pentru Rromi „Sfântul Moise Arapul” au organizat în perioada 18-21 septembrie 2013 o întâlnire de lucru în vederea dezvoltării unor programe educaționale pentru populația de etnie rromă. Partenerii de lucru au fost reprezentanții ai Fundației RO-MAN-AID din Insula Man din Marea Britanie. În data de 18 septembrie a avut loc o întâlnire de lucru la Școala din Suceag, comuna Baciu, alături de cadrele didactice, directorul școlii și un lider rrom-consilier din cadrul Consiliu-

lui Local Baciu. În data de 19 septembrie a fost vizitată Școala „Traian Dârjan” din Someșeni, unde un procent semnificativ al elevilor provin din comunitățile din Pata-Rât. De asemenea au fost vizitate câteva familii de rromi din Pata-Rât, mai exact de pe strada Cantonului și de la Groapa de Gunoi. Alături de oaspeții specialiști din Insula Man au fost purtate dezbateri despre problemele particulare identificate în cele două școli vizitate, dar și particularitățile familiilor de rromi din aceste zone. Totodată s-a discutat despre posibilitatea implementării unor programe educaționale de tip „Nurture”.



Acest model educațional folosește metode activ-participative în procesul de predare-învățare. Grupele „Nurture” funcționează în spațiul școlar și au menirea de a compensa lipsa suportului familial, adresându-se copiilor cu probleme în învățare, adaptare la mediul clasei pe fondul unor probleme emoționale, comportamentale și sociale. Metoda funcționează de peste 40 de ani cu rezultate remarcabile, în fostele co-

lonii britanice, în comunități cu un grad ridicat de delincvență. În România proiectul pilot este implementat din 2011 în localitatea Girișu, din județul Bihor, de Fundația RO-MAN-AID din Marea Britanie, în colaborare cu Filantropia Oradea. În acești doi ani de implementare a proiectului s-a înregistrat o diminuare a ratei abandonului școlar și o îmbunătățire a activității școlare și a comportamentului elevilor.

### Masă rotundă despre educația elevilor rromi

Pe 20 septembrie 2013, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, în sala Nicolae Ivan, a avut loc o masă rotundă despre educația copiilor rromi din comunitățile clujene. Au participat la întrunire profesori de limba rromani, mediatori școlari, profesori de istoria și tradițiile rromilor, precum și președintele ASCOR Cluj, Bogdan Dincă. În cadrul întâlnirii a fost prezentată metoda „Nurture” de către reprezentanții Fundației RO-MAN-AID din insula Man. Inițiativa a primit binecuvântarea ÎPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, care i-a încurajat pe cei implicați să colaboreze în scopul sprijinirii educației copiilor rromi din comunitățile mai dificile și supuse excluziunii sociale și rezidențiale, după cum a precizat președintele Asociației Ortodoxe Social-Misionar-Culturală pentru Rromi „Sfântul Moise Arapul”, Crăciun Ioan Lăcătuș.

Asociația Ortodoxă Social-Misionar-Culturală pentru Rromi „Sfântul Moise Arapul”, funcționează cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului cu misiunea de a contribui la îmbunătățirea calității vieții persoanelor, grupurilor, comunităților aparținând minorității rrome, dezvoltând programe alternative sau complementare adaptate nevoilor acestora.

## Artă și justificare în portretele domnitorilor Radu Paisie și Petru Rareș

Laura Turcan

**A**rticolul de față își propune să evidențieze năzuințele și speranțele unor domnitori, care, fiind mai puțin îndreptățiți să ajungă pe tronul Moldovei sau al Țării Românești (datorită faptului că erau fii nelegitimi), au încercat atât în plan politic, cât și artistic să demonstreze că sunt de os domnesc și, prin urmare, demni de domnie. Exemplele vor fi Radu Paisie (1534, 1535-1545), în Țara Românească, și Petru Rareș (1527-1538, 1541-1546), în Moldova, ale căror tablouri votive ilustrează această idee.

Radu Paisie a purtat la început numele de Petru, nume care i-a fost schimbat în Paisie după depunerea voturilor monahale (a fost egumen la Argeș pentru o vreme). Se știe că era de fapt fiul nelegitim al lui Radu cel Mare (1495-1508). Radu Paisie ajunge la putere în anul 1534, iar prin hrisovul de la 1 septembrie își schimbă din nou numele, în mod sugestiv, în Radu (după cel al tatălui său). Autoexilat o perioadă în Transilvania, el revine cu ajutor turcesc pe scaunul Țării Românești, reușind să-și mențină tronul muntean timp de un deceniu, fără însă a fi lipsit de intrigile boierilor<sup>1</sup>. În plan pictural toate aceste evenimente și năzuințe ale domnitorului se reflectă în cele două portretele ale sale, extrem de sugestive.

În primul portret, cel zugrăvit în vremea fiului său Pătrașcu cel Bun, de la mănăstirea Curtea de Argeș, se poate observa importanța dată chipului lui Radu Paisie<sup>2</sup>. Intenția vădită a lui Pătrașcu a fost aceea de a-i da tatălui său un loc binemeritat în galeria de portrete ale înaintașilor. Și, dacă în frescele de la Argeș, Neagoe cu întreaga sa familie are ca pandant familia cneazului Lazăr, Radu Paisie împreună cu familia sa are și ea, în mod simbolic, ca pandant pe un alt voievod, de data aceasta român, Negru Vodă<sup>3</sup>. Prin modelul găsit lui Paisie se dorea „să se pună în lumină vechea ramură dinastică, pe care o consideră cea legitimă”<sup>4</sup>. Vestimentația fastuoasă a lui Radu Paisie, a fiului său Marco și mai ales a soției sale Roxanda vine să întărească ideea.

În portretul domnitorului și al familie sale de la bolnița Coziei, această dorință de legitimare ca domn a fost exprimată

de către pictor printr-o altă modalitate artistică (dacă e să o comparăm cu cea de la Argeș), și anume prin apariția aici, pentru prima dată în pictura românească, a unui înger care îl încoronează atât pe Radu Paisie, cât și pe fiul său Marco. Și dacă până acum, în iconografie, ctitorii erau binecuvântați de către Mântuitorul Iisus și Fecioara Maria, acum ei sunt încoronați de către îngerii din ceruri. Prin aceasta se dorea scoaterea în evidență a calităților lor de voievozi, puși în scaun de către îngeri, fiul lui



Radu Paisie. Tablou votiv în Biserica-Bolniță a Coziei

Marcu și Ruxandra. Tablou votiv în Biserica-Bolniță a Coziei

Radu Paisie încercând să demonstreze legitimitatea puterii sale și a tatălui său deopotrivă<sup>5</sup>.

Petru Rareș a domnit între anii 1527-1538 și 1541-1546, în Moldova, fiind fiul nelegitim al lui Ștefan cel Mare cu o anume Răreșoia<sup>6</sup>. Înainte de a urca pe tron, a fost negustor de pește. Urcarea pe tron s-a făcut într-un moment în care otomanii ajunseseră, prin lupta de la Mohacs (1526), să cucerească Ungaria. Dintre cei doi pretendenți la coroana Ungariei, Ferdinand și Zapolya, voievodul Transilvaniei, Petru Rareș i-a dat ajutor ultimului, care era și favoritul sultanului<sup>7</sup>. În anul 1530, el a reușit să cucerească și Pocuția, dar pentru scurt timp, căci în lupta de la Obertyn, din 1531, moldovenii au fost învinși. Chiar dacă la înce-

put relațiile cu Polonia au fost foarte bune, odată cu redeschiderea problemei Pocuției ele au devenit conflictuale<sup>8</sup>. În anul 1534, prin ajutorul dat lui Zapolya, Petru Rareș a intrat în conflict cu însuși sultanul Soliman al II-lea. Pentru toate semnele de nesupunere, sultanul va veni în anul 1538, în Moldova, pe care o va cucerii. După o vreme în care Rareș a stat în Transilvania, în cetatea Ciceului, s-a reîntors la sultan, la Constantinopol, care l-a pus din nou domnitor în Moldova. A doua domnie a lui Rareș a fost, din nefericire, foarte scurtă, întrucât în anul 1546 a murit, fiind înmormântat la mănăstirea Pobrota, ctitoria și necropola sa<sup>9</sup>.

Dintre toate portretele sale, ne vom opri asupra celui de la mănăstirea Dobrovăț, relevant pentru articolul de față. Aici sunt reprezentați Petru Rareș împreună cu tatăl său, Ștefan cel Mare, și cu fratele său vitreg, Bogdan al III-lea. Se observă deci și în spațiul moldav o încercare de legitimare ca domn a lui Petru Rareș, în plan artistic, desigur, asemănătoare cu cea din Țara Românească, întreprinsă de către Radu Paisie.

Biserica Dobrovăț, deși construită la porunca lui Ștefan cel Mare între anii 1503-1504, a fost pictată abia în anul 1529 de către Petru Rareș. Gestul zugrăvirii de către Rareș a unui locaș ridicat de către tatăl său este, în opinia unor istorici de artă, o modalitate prin care el încearcă să se legitimeze ca domn, reînnoind astfel firul unei tradiții și arătându-se ca fiul al vrednicului său înaintaș (în condițiile în care fiul hangitei din Hârălu nu fusese întâmpinat ca domn cu prea multă bunăvoință de către boierii țării<sup>10</sup>). Dar nu numai gestul pictării lăcașului de cult, ci și tabloul votiv, aflat pe peretele vestic al naosului, transmite un clar mesaj politic. Cei trei tineri de la Dobrovăț au aceleași fizionomii, veșminte împărătești (granața și coroane de aur împodobite cu pietre prețioase), și de asemenea gesturi asemănătoare, toate sugerând, în opinia specialiștilor, dorința de a fi întru totul egal cu tatăl său și cu fratele său vitreg, de a arăta că este la rândul lui de os domnesc și, prin urmare, demn să urce în scaunul Moldovei<sup>11</sup>.

Am putea conchide că, în cazul tablourilor votive descrise mai sus, zugravul a reușit să transmită, prin soluții picturale inedite, mesajele și năzuințele domniei: al fastului, al luptei pentru independența țării și, în cazul de față, al legitimității ca domni în țările pe care le stăpâneau. Atât Radu Paisie, cât și Petru Rareș au găsit maniere noi de a se legitima în fața contemporanilor și a posterității, prin portrete ce vin să le întărească o imagine favorabilă, o imagine care să le afirme importanța și autoritatea domnească.

<sup>1</sup> CONSTANTIN C. GIURESCU, DINU C. GIURESCU, *Istoria românilor. De la mijlocul secolului al XIV-lea până la începutul secolului al XVII-lea*, vol. II, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p. 241

<sup>2</sup> PAVEL CHIHALA, *Țara Românească între Bizanț și Occident*, vol. II, Institutul European, Iași, 1995, p. 179.

<sup>3</sup> *Ibidem*, p. 181.

<sup>4</sup> *Ibidem*.

<sup>5</sup> CARMEN LAURA DUMITRESCU, *Pictura murală din Țara Românească în veacul al XVI-lea*, Meridiane, București, 1978, p. 52.

<sup>6</sup> CONSTANTIN C. GIURESCU, DINU C. GIURESCU, *Istoria românilor*, vol. II, p. 272.

<sup>7</sup> MIHAI MAXIM ET AL., *Istoria românilor. De la universalitatea creștină către Europa „Patrilor”*, vol. IV, Ed. Enciclopedică, București, 2001, pp. 433-434.

<sup>8</sup> CONSTANTIN C. GIURESCU, DINU C. GIURESCU, *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri și până astăzi*, Albatros, București, 1971, p. 330. A se vedea de asemenea MIHAI MAXIM ET AL., *Istoria românilor*, vol. IV, p. 437.

<sup>9</sup> CONSTANTIN C. GIURESCU, DINU C. GIURESCU, *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri și până astăzi*, p. 330.

<sup>10</sup> VASILE DRĂGUT, *Artă creștină în România. Secolul XVI*, vol. 5, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1989, p. 140.

<sup>11</sup> *Ibidem*.

## PS EPISCOPUL VASILE SOMEȘANUL



PS Vasile Someșanul, Sfânta Liturghie la mănăstirea Cășiel, 14 septembrie, 2013.

### Septembrie 2013

- 1 septembrie:** Slujește Sfânta Liturghie și Vecernia la Mănăstirea „Înălțarea Sfintei Cruci” de la Cășiel, Protopopiatul Dej.
- 2 septembrie:** Slujește Sfânta Liturghie și Vecernia la Mănăstirea Cășiel.
- 3 septembrie:** Se întâlnește cu Prof. Univ. Dr. Daniel H. Oficiază Vecernia la Mănăstirea Cășiel.
- 4 septembrie:** Slujește Sfânta Liturghie și Vecernia la Mănăstirea Cășiel.
- 5 septembrie:** Slujește Sfânta Liturghie la Mănăstirea Cășiel. La Muzeul Național de Artă din Cluj-Napoca participă la vernisajul Expoziției de Pictură a artistei plastice Manuela Botiș.
- 6 septembrie:** În Capela parohiei Florești oficiază slujba înmormântării credincioasei Maria Groza. Oficiază Vecernia și Sfântul Maslu la mănăstirea Cășiel.
- 7 septembrie:** Slujește Sfânta Liturghie la Mănăstirea Cășiel.
- 8 septembrie:** Slujește Sfânta Liturghie la hramul Mănăstirii „Nașterea Maicii Domnului” de la Ciucea, Protopopiatul Huedin. Oficiază Vecernia și sfeștania picturii din biserica din Cojocna, Protopopiatul Cluj I.
- 9 septembrie:** Participă la ședința de lucru a Permanenței eparhiale. Oficiază Vecernia la Mănăstirea Cășiel.
- 10 septembrie:** Slujește Sfânta Liturghie la Mănăstirea Cășiel.
- 11 septembrie:** Slujește Sfânta Liturghie la Mănăstirea Cășiel.
- 12 septembrie:** În biserica din Cetatea Fetei – Florești oficiază botezul pruncului Antoniu Ionuț. Oficiază o slujbă de binecuvântare la firma „Neon” din Cluj-Napoca cu ocazia împlinirii a douăzeci de ani de activitate.
- 14 septembrie:** Slujește Sfânta Liturghie la hramul Mănăstirii Cășiel. Slujește Vecernia și un parastas în subsolul bisericii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul Mănăstur, Cluj-Napoca.
- 15 septembrie:** Slujește Sfânta Liturghie la biserica Mănăstirii Nicula.
- 16 septembrie:** În sobor de Arhieri întâmpină la Aeroportul Internațional din Cluj-Napoca pe Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.
- 18 septembrie:** Oficiază o rugăciune de mulțumire în Paraclisul „Sfântul Nectarie” și primește vizita la Centrul de Îngrijiri Paliative a Domnului Viceprimar Ing. Gheorghe Șurubaru.
- 19 septembrie:** Oficiază Slujba de Te-Deum în Paraclisul „Sfinții Trei Ierarhi” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și al Seminarului Ortodox, cu ocazia împlinirii a douăzeci de ani de la absolvirea seminarului a promoției din 1993.
- 20 septembrie:** La Colegiul Academic din Cluj-Napoca participă la aniversarea a șazeci și cinci de ani de viață a Domnului Prof. Univ. Dr. Teofil Pop.
- 22 septembrie:** Slujește Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii „Cuvioasa Parascheva” de la Râșca Transilvană. Oficiază slujba sfeștaniei la noua școală gimnazială din localitatea Râșca și participă la înființarea Filialei „Mărișel” a Societății Naționale Culturale Patriotice „Avram Iancu”.
- 23 septembrie:** În biserica din Apahida, în sobor de preoți, oficiază slujba panihidei la catafalcul vrednicului de pomenire părinte iconom stavrofor Sabin Diț. Slujește Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii „Sfânta Elisabeta” din Cluj-Napoca.
- 26 septembrie:** Oficiază slujba sfințirii unei Troițe în parohia Petreștii de Sus, protopopiatul Turda.
- 28 septembrie:** Slujește Sfânta Liturghie în biserica „Sfântul Apostol Andrei” din Cluj-Napoca și participă la slujba cununiei mirilor Radu și Andreea Preda.

**29 septembrie:** În localitatea Petea, comuna Palatca, ia parte la pelerinajul cu Icoana Făcătoare de Minuni a Maicii Domnului, slujește Sfânta Liturghie și sfințește noile Troițe de la intrare.

**30 septembrie:** Slujește Sfânta Liturghie și oficiază un Te-Deum în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, cu prilejul deschiderii noului an universitar. Participă la Festivitatea de deschidere a noului an universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă, în Aula Magna a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca și la Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor din cadrul UBB, în Sala Auditorium Maximus.

## Prea Fericirea Sa Patriarhul Daniel la Centrul Eparhial clujean

**I**n trecere prin Municipiul Cluj-Napoca, în ziua de 16 septembrie, după încheierea vizitei canonice de trei zile în Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului,

prilejuate de sfințirea edificiului Centrului Eparhial din Zalău și a sfințirii Catedralei din Jibou, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a poposit pentru scurt timp, înainte de a pleca spre București, la Centrul Eparhial din Cluj-Napoca. Cu această ocazie, toți cei prezenți, printre care numeroși seminariști, au avut posibilitatea să se închine la moaștele Sfântului Ierarh Nectarie de Eghina Tamaturgul, aduse de la Paraclisul Catedralei Mântuirii Neamului de către delegația patriarhală spre închinare credincioșilor din Mitropolie. Evenimentul s-a desfășurat într-un cerc restrâns, în prezența Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, a PS Episcop Petroniu al Sălajului și a PS Vasile Vasile Someșanul, Episcop-



vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Întâmpinat în mod festiv de către elevii Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, Prea Fericirea Sa le-a oferit acestora în mod special ocazia ca, la început de an școlar, să se închine moaștelor Sfântului Ierarh Nectarie, adresându-le cuvintele: „Vă dorim sănătate, ajutor de la Dumnezeu și mai ales mult progres în toată formarea spirituală și intelectuală. Cine dorește să sărute moaștele Sfântului Nectarie poate să facă aceasta acum și cei care se închină primesc și un pliant cu viața Sfântului Nectarie de la Eghina, tămăduitorul de boli”.

La finalul întâlnirii, Înalt Prea Sfințitul Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a spus câteva cuvinte despre importanța vizitei Patriarhului României pentru credincioșii din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului: „Pentru Mitropolia noastră a fost prilej de mare bucurie și o binecuvântare duhovnicească prezența Preafericitului Părinte Patriarh Daniel în zilele acestea. Din punct de vedere pastoral și misionar impactul prezenței Preafericitului Sale și cuvintele de îmbărbătare și de învățătură pe care le-a rostit și pentru creștinii din Zalău și pentru creștinii din Jibou sunt de mare importanță. Dăm slavă lui Dumnezeu și-L rugăm să-L țină pe Preafericitul Părinte Patriarh întreg, sănătos, cinstit, îndelungat în zile, drept învățând cuvântul Adevărului”.

Și Preasfințitul Petroniu a mulțumit Prea Fericitului Părinte

Patriarh Daniel pentru vizita canonică în Episcopia Sălajului: „Îi dăm slavă lui Dumnezeu pentru această vizită minunată în Sălaj fiind prima vizită a unui Patriarh al României. A fost o mare onoare, o mare bucurie și s-a văzut prin marea de credincioși prezenți la cele trei slujbe: la Te-Deum-ul de vineri seara, la târnosirea și Sfânta Liturghie de sâmbătă dimineața de la Centrul eparhial și la târnosirea și Sfânta Liturghie de la Jibou. Îi mulțumim lui

Dumnezeu, Îi mulțumim Preafericitului, Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei și le mulțumim tuturor credincioșilor care au fost atât de aproape de noi în aceste zile, precum și preoților împreună slujitori și care au fost de față la sfintele slujbe”.

## CONCURS PENTRU BURSELE FUNDAȚIEI „MITROPOLITUL BARTOLOMEU”

(pentru anul școlar și universitar  
2013-2014)

**F**undația „Mitropolitul Bartolomeu” va acorda, prin concurs, pentru anul școlar și universitar 2013-2014, un

număr de 34 burse destinate elevilor de liceu, studenților, masteranzilor și doctoranzilor, repartizate după cum urmează:

**18 burse pentru elevi de 200 lei pe lună**

**12 burse pentru studenți de 300 lei pe lună**

**3 burse pentru masteranzi de 300 lei pe lună**

**1 bursă pentru doctoranzi de 400 lei pe lună**

Bursele pentru elevi, studenți și masteranzi, se acordă pe o perioadă de 9 luni, iar pentru doctoranzi de 12 luni, începând cu 1 noiembrie 2013. Doctoranzii și masteranzii, care vor aplica pentru una bursele scoase la concurs vor trebui să prezinte un proiect de cercetare, pe o temă interdisciplinară, din domeniile propuse: teologia și interpretarea științelor de astăzi, teologia și bioetica, teologia și artele.

Calendarul și etapele desfășurării concursului:

**15 Octombrie 2013,** termenul limită pentru depunerea dosarelor, direct sau prin poștă, la sediul Fundației (400117 Cluj-Napoca; P-ța Avram Iancu 18)

**28 Octombrie 2013** afișarea rezultatelor

**30 Octombrie 2013** contestații și afișarea rezultatelor finale  
Condițiile de participare, fișa tip a aplicanților, precum și actele necesare pentru întocmirea dosarului se găsesc în Regulamentul de burse aprobat de Colegiul Director și publicat pe situl Fundației. Fundația va încheia cu fiecare bursier un contract în care vor fi prevăzute drepturile și obligațiile ce revin ambelor părți pe toată perioada derulării bursei.

Fundația „Mitropolitul Bartolomeu”, înființată în anul 2008 de vrednicul de pomenire Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu, reprezintă proiectul generos și inspirat al unui om cu viziuni largi, care a știut să-și convertească lipsurile tinereții în șansă pentru tinerii merituosi, dar lipsiți de posibilități materiale. Fundația are ca scop principal acordarea de burse tinerilor merituosi dar lipsiți de posibilități, din resursele proprii, pe care le administrează potrivit dorinței fondatorului ei.

Fondul alocat pentru bursele anului școlar și universitar 2013-2014 este de 77.700 lei, iar până în prezent,

Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” a acordat 179 de burse, unor tineri din întreaga țară, în valoare totală de 441.000 lei.

Pr. Bogdan Ivanov

Ec. Sorin Călea

## ÎPS ARHIEPISCOPUL ȘI MITROPOLITUL ANDREI

Septembrie 2013

În fiecare luni, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare miercuri și vineri, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare miercuri, între orele 16.00 și 18.00, predă cursul de Spiritualitate pentru masteranzii Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare miercuri, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Re-nașterea”.

În fiecare miercuri și vineri, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

**1 septembrie:** Oficiază slujba de binecuvântare a bisericii din parohia Sucutard, protopopiatul Gherla. Săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Grigore Moldovan, distincția „Crucea Transilvană”. Aceeași distincție, dar pentru mireni, o acordă domnului Ioan Miron, primarul comunei Geaca. Este însoțit de PC Pr. Nicolae Buda, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

**2 – 6 septembrie:** Efectuează o vizită la Geneva - Elveția pentru preluarea, în beneficiul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, a bibliotecii lui Alexandru Mironescu. Se întâlnește cu doamna Ileana Mironescu și domnul Dumitru Titu Sandu. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

**7 septembrie:** În biserica „Sfântul Dimitrie cel Nou” din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Iacob Cismaș), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Horea Niculae și Adriana Baciu. Rostește un cuvânt de învățătură. În Biserica parohiei Stoiana (protopopiatul Gherla), oficiază Taina sfântului Botez pentru pruncul Ioan, fiul părintelui paroh Izidor Cuc. Rostește cuvântul de învățătură. Face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Ilie” de la Nușeni, protopopiatul Beclean. La muzeul etnografic din Bistrița, participă la vernisajul expoziției „Icoanele înlăcrimate ale Transilvaniei”, organizată de inimoasa doamnă Ana Dumitran din Alba-Iulia. Rostește o alocuțiune. Pe altarul de vară al Mănăstirii „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, săvârșește slujba Vecerniei și a Litiei. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

**8 septembrie (Nașterea Maicii Domnului):** Oficiază slujba de sfințire a Paraclisului „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” din incinta mănăstirii. Cu prilejul hramului, săvârșește Sfânta Liturghie pe altarul de vară al Mănăstirii de la Piatra Fântânele. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. În Catedrala Mitropolitană slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

**9 septembrie:** Vizitează clădirea școlii în care își vor desfășura activitatea elevii înscriși la Gimnaziul Ortodox din Cluj-Napoca. Face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”. Vizitează șantierul de construcție a noii biserici din Făget (paroh: Pr. Petru Cotârlă), protopopiatul Cluj II. Vizitează șantierul de construcție a bisericii „Învierea Domnului” din carterul dujean Zorilor (paroh: Pr. Coriolan Dura), protopopiatul Cluj II.

**10 septembrie:** Face o vizită la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpian, consilierul social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Face o vizită la sediul protopopiatului Năsăud. Vizitează șantierul Centrului de Tineret de la Sângeorz-Băi (Pr. Tudor Mudure) și biserica parohiei Maieru I (paroh: Pr. Dan Cismaș). În biserica din Coșbuc, protopopiatul Năsăud, oficiază Taina sfântului Botez pentru pruncul Ilie, fiul părintelui paroh Iuliu Morariu. Rostește un cuvânt de învățătură.

**11 septembrie:** Face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”. În Catedrala Mitropolitană, slujește la Vecernie, Acatistul Mântuitorului și rostește un cuvânt de învățătură.

**12 septembrie:** În sala „Atena” a hotelului Napoca din Cluj, participă la simpozionul comemorativ „Traian Dorz 100 – Creație și Jertfă”. Rostește o alocuțiune. Este însoțit de PC Pr. Claudiu Melean, preot paroh la parohia „Sfântul Alexandru”, cel care se ocupă de Asociația „Oastea Domnului” din Cluj-Napoca. În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor, participă la concursul „Lăudați pe Domnul”, faza eparhială.

Rostește un cuvânt duhovnicesc. În Aula „Nicolae Colan” a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la întâlnirea cu profesorii de religie din județul Cluj. Rostește un cuvânt duhovnicesc. La Muzeul de Artă din Cluj-Napoca, participă la manifestările organizate sub genericul „Centenar Gheza Vida”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

**13 septembrie:** Participă la examenul de admitere la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, sesiunea de toamnă. Pe Aeroportul Internațional din Cluj-Napoca, întâmpină pe Preafericitul părinte Patriarh Daniel, care începe o vizită pastorală în Episcopia Sălajului. În Catedrala Episcopală din Zalău, asistă la slujba de Te-Deum, săvârșită cu acest prilej.

**14 septembrie (Înălțarea Sfintei Cruci):** În sobor de arhierei, având în frunte pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, slujește la sfințirea paraclisului din incinta Sediului Episcopal din Zalău. Pe un podium special amenajat, împreună cu ierarhii prezenți, având în frunte pe Preafericitul Părinte Daniel, oficiază Sfânta Liturghie.

**15 septembrie:** Împreună cu Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și cu Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, oficiază slujba de sfințire a bisericii „Sfântul Proroc Daniel” din localitatea Jibou, județul Sălaj și Sfânta Liturghie. Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” din satul natal Oarța de Sus, județul Maramureș.

**16 septembrie:** Primește la Reședința Mitropolitană pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și delegația ce l-a însoțit în vizita



Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei în parohia Sucutard, 1 septembrie, 2013.

efectuată în Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului. Conduce la Aeroport pe Preafericitul Părinte Patriarh Daniel.

**17 septembrie:** Prezidează comisia de admitere la școala doctorală din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca. În Catedrala Mitropolitană săvârșește slujba de Te-Deum pentru începerea unui nou an școlar. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”.

**18 septembrie:** Participă la întâlnirea de susținere a planului tezei de doctorat de către doctoranzii de Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca. Primește la reședință pe domnul Academician Ioan Aurel Pop, Rectorul Universității Babeș Bolyai din Cluj-Napoca. În biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” (Catedrala veche) din Baia Mare, participă la slujba de înmormântare a preotesei Ana Avram. Rostește un cuvânt de învățătură. La sediul Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, se întâlnește cu ÎPS Arhiepiscop Iustinian. Participă la emisiunea „Jocuri de putere” de la Realitatea TV, moderată de domnul Rareș Bogdan.

**19 septembrie:** Prezidează comisia de examinare a candidaților pentru ocuparea unor posturi vacante în cadrul Facultății de Teologie.

**20 septembrie:** Face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”. Slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură în Catedrala Mitropolitană.

**21 septembrie:** În Catedrala Mitropolitană, săvârșește Sfânta Liturghie. Hirotonește diacon pe tânărul Horea Niculae Baciu. Rostește un cuvânt de învățătură. În biserica din Apahida (parohi: Pr. Sabin Diț și Pr. Sorin Trâncă), protopopiatul Cluj I, oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Ioan Iacob și Raluca Alexandra Diț. Rostește cuvântul de învățătură. În biserica din Vișoara (parohi: Pr. Niculiță Stoica și Pr. Lucian Mureșan), protopopiatul Turda, oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Aurelian și Simona Luminița Bercea. Rostește cuvântul de învățătură. În localitatea Fiad, protopopiatul Năsăud, se întâlnește cu PS Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, invitat la sfințirea bisericii din Telciu.

**22 septembrie:** Împreună cu PS Petroniu, Episcopul Sălajului, săvârșește slujba de sfințire a bisericii și Sfânta Liturghie în localitatea Telciu, protopopiatul Năsăud. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotonește întru preot pe seama parohiei Geaca, protopopiatul Gherla, pe diaconul Horea Niculae Baciu. Acordă părintelui Dănuț Ioan Părăscan, distincția Crucea Transilvană. Aceeași distincție, dar pentru mireni, o acordă domnului Emil Radu Moldovan, Președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud și domnului Sever Mureșan, primarul comunei Telciu. Hiroteseste iconom stavrofor pe părintele Teodor Sărmaș, slujitor la parohia Telciu II. În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

**23 septembrie:** În Aula Nicolae Colan, prezidează conferința preoțească cu preoții din protopopiatul Cluj II. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. La Hotelul Militar din Cluj-Napoca, participă la recepția oferită de domnul General Aurel Litan. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

**24 septembrie:** În Aula Nicolae Colan, prezidează conferința preoțească cu preoții din protopopiatul Cluj I. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpian, consilierul social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În biserica din Apahida, oficiază slujba de înmormântare a părintelui Sabin Diț. Rostește un cuvânt de mângâiere. Face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”.

**25 septembrie:** La invitația domnului director Prof. Nicolae Constantea, participă la ședința consiliului de administrație a spitalului municipal din Cluj-Napoca. La Muzeul de Artă din Cluj, admiră expoziția de tablouri a maestrului Teodor Botiș. În Aula Facultății de Studii Europene, participă la lansarea volumului „Cărțile viețuirii”, a poetului Horia Bădescu.

**26 septembrie:** În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia întrunită pentru examenul de capacitate preoțească. Participă la festivitatea de recepție a lucrărilor de la biserica monument-istoric din filia Țigău a parohiei Chiraleș (paroh: Pr. Horațiu Mureșan), protopopiatul Beclean. Rostește un cuvânt de mulțumire. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În biserica „Schimbarea la Față” din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Titus Moldovan), participă la concursul „Lăudați pe Domnul”, faza mitropolitană. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial, al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

**27 septembrie:** În biserica Mănăstirii Salva, participă la ședința cu profesorii de religie din județul Bistrița-Năsăud. Rostește un cuvânt duhovnicesc. În localitatea Mociu (paroh: Pr. Justin Câmpian), protopopiatul Cluj I, participă la festivitatea de inaugurare a noului centru zonal SMURD. Săvârșește o slujbă de binecuvântare și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de domnul Liciniu Câmpian, consilierul social al Arhiepiscopiei. Face o vizită la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca.

**28 septembrie:** În cadrul proiectului pentru tineri a Asociației AGAPE, transmite un cuvânt către tinerii clujeni.

În biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca (paroh: Prot. Ioan Jeler), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Dragoș și Ariadna Georgiana Eugenia Păun. Rostește un cuvânt de învățătură. În biserica „Sfântul Apostol Andrei” din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Petru Stanciu), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Radu și Andreea Cosmina Preda. Rostește un cuvânt de învățătură. În localitatea Ploscoș (paroh: Pr. Emil Baranga), protopopiatul Turda, participă la întâlnirea cu fiii satului și oficiază slujba de binecuvântare a monumentului eroilor din curtea primăriei. Rostește un cuvânt de învățătură. Face o vizită în filia parohiei Ploscoș, Valea Florilor.

**29 septembrie:** Săvârșește slujba de sfințire a bisericii și Sfânta Liturghie, în localitatea Iacobeni, protopopiatul Turda. Hiroteseste iconom pe părintele paroh Paul Ovidiu Dan. Acordă domnului Vasile Onacă distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de domnul Sorin Călea, directorul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În Catedrala Mitropolitană slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

**30 septembrie:** În Catedrala Patriarhală din București, în sobor de arhierei, având în frunte pe Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, săvârșește Sfânta Liturghie. Participă la manifestările organizate cu prilejul împlinirii a șase ani de patriarhat a Preafericitului Sale.

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

## Pr. Prof. Ioan Bunea (1906-1990)

Un mare patriot și om de cultură,  
în care a bătut o inimă de moț

Preot Eugen Goia

**A**mintirea e raiul din care nu putem fi izgoniți. Și mult se poate trăi spre bătrânețe cu amintirea tinereții. Marele cronicar Miron Costin în „Predosloviea Letopiseșului” scria: „Nemurirea oamenilor s-ar șterge, de nu ar avea în cuget lucrurile trecute. Pentru că ziua de azi se naște din ziua de ieri, iar ziua de mâine se naște din ziua de azi. Trecutul e o sursă de regret, dar și de înțelepciune”.

Când aștern pe hârtie amintiri despre Părintele profesor Ioan Bunea, sufletul îmi este stăpânit de adânci sentimente și emoții sfinte. A evoca gânduri și amintiri despre un om mare, este un lucru delicat și plin de răspundere. Și totuși elevii, azi la vârsta pensionării, au o sfântă datorie să-i cinstească pe cei care le-au dat învățtură, pe cei care ne-au format ca oameni.

Mi-e greu să cred că au trecut peste noi „douăzecișidoi de ani” de când, la început de vară a anului 1990, a plecat pe „drumul veșniciei” acela care a fost Pr. prof. Ioan Bunea.

Generații de tineri teologi care i-au fost elevi, acum sunt slujitori ai altarului Bisericii străbune, la fiecare Sfântă Liturghie înaltă o „șoaptă de rugăciune” înaintea bunului Dumnezeu pentru odihna celui mai iubit profesor pe care l-a avut Seminarul Teologic Ortodox din Cluj.

Cu stimă și recunoștință, cu modeste și slabe cuvinte dorim să-l readucem în actualitate.

Oamenii mari în viață rămân mari și după moarte. Numai sunt cu noi, ci numai în noi.

Pr. prof. Ioan Bunea a fost un dar de la Dumnezeu spre folosul celor mulți. Un mare „Om” de care s-au bucurat oamenii. Acum, cu trecerea anilor, realizăm – traversând timpul – că strălucirea personalității sale nu s-a stins, ci va rămâne, în rândul marilor bărbați ardeleni, un model spiritual de slujire a Bisericii și a școlii teologice ortodoxe.

Preot, pedagog de mare prestigiu, om al vieții, „inimă de moț”, și-a împletit destinul propriei vieți cu destinul neamului românesc.

S-a născut în anul 1906, în satul Lunca Arieșului din Țara Moților, ca fiu de țăran. De mic copil a cunoscut viața grea a moșului. După bacalaureat se va înscrie la Academia Teologică din Cluj, urmând și cursurile Facultății de Litere și Filozofie. Aici îl are ca profesor pe Lucian Blaga.

Tânărul teolog primește „harul preoției” în anul 1933 și este numit preot pentru parohia Năsăud. La 1 septembrie 1939, după ce în prealabil dobândește și licența Facultății de Teologie din Chișinău, unde va avea prilejul să audieze cursurile unor mari teologi, printre care Nichifor Crainic și Gala Galaction, este chemat profesor la Seminarul pedagogic universitar din Cluj. Până la sfârșitul vieții sale, Pr. prof. Ioan Bunea s-a remarcat ca preot, profesor conștiințios, teolog și om de o cultură aleasă. A făcut parte cu cinste din galeria marilor dascăli de cuget și simțire românească a pământului sfânt numit Ardeal. Așa l-am cunoscut. A fost un om bun, bun de tot. Datorită acestei bunătăți pământești, în sufletul multora dintre noi „foștii elevi” se reaprinde tot mereu dragostea noastră recunoscătoare. Iubitor de Dumnezeu și de oameni, „Un părinte al dragostei”, a fost și va rămâne mereu model de conduită morală pentru preoțimea ortodoxă.

Pe părintele profesor Ioan Bunea nu-l considerăm plecat dintre noi. S-a zidit prin tot ce a avut în noi – elevii săi. Mai ales pentru elevii din Țara Moților, pentru care a fost un adevărat părinte, blând, delicat, binevoitor și mereu înțelegător, dornic să ne ajute. Eram copii de la munte, străini printre orașeni, mai mult flămânzi și fără un leu în buzunar. Erau vremuri grele, când, în desagi, trebuia să ne aducem alimente la cantina Seminarului Teologic din puștinul care le mai rămânea părinților în urma cotelor și umilințelor la care erau supuși, dacă aveau curajul să-și facă fiul preot. Deschis la suflet, mereu l-am simțit apropiat, generos, știa de pe ce meleaguri sărace, vitregite de soartă venim. A semănat o viață întreagă bunătate în sufletele elevilor și a recoltat dragostea lor.

Ne-a format pentru viață. Să fim nu preoți de dragul preoției, ci preoți pentru credincioși. Ne-a influențat în bine, să vedem lumea cu ochii minții. Să simțim cu inima, cu sufletul.

Din anii petrecuți la Seminarul Teologic din Cluj, mărturisesc în cunoștință de cauză că Pr. prof. Ioan Bunea a avut parte și de amare și grele suferințe. Prin vocația de dascăl, cu prețul libertății sale și-a dorit „Catehizarea tineretului” pentru a crește frumos, în cinste față de Dumnezeu și a datinilor străbune.

A fost arestat în anul 1959-la 2 februarie- și prin decizia Tribunalului militar din Cluj, va fi condamnat la 12 ani de muncă silnică, fiind acuzat de uneltire contra ordinii sociale, pentru redactarea unei programe analitice de învățământ religios și pentru deținerea de cărți interzise. În același proces a fost inculpat și marele profesor de teologie Pr. Dr. Liviu Munteanu. La acest proces înscenat a fost judecat și colegul, prietenul părintelui Ioan Bunea, cel care a fost protopopul Clujului, profesor de teologie, intelectual distins, mare duhovnic, Pr. Florea Mureșan.

Atât părintele Liviu Munteanu cât și Pr. Forea Mureșan au murit pe „lespezile reci” ale temniței de la Aiud. Acești mari apostoli-martiri ai Bisericii Ortodoxe- au în loc de cruce, un par cu număr la căpătâi.

Pildă de hărnicie, cu o putere de muncă puțin obișnuită, Pr. prof. Ioan Bunea s-a remarcat și pe teren publicistic, onorând cu scrisul său revistele de specialitate.

A scris studii teologice, monografiile ale unor mari personalități teologice și laice: Cuvânt de învățatură la duminici și sărbători, 1983; Cuvânt de învățatură la Botez, Cununie și Înzmormântări, 1986. Azi opera lui se retipărește. Au apărut: Carte de omiletică, Din galeria marilor convertiți-medalioane, Din viața unui deținut politic.

Viața și activitatea pedagogică a Pr. prof. Ioan Bunea sunt cărți deschise – lecții de viață, de dăruire. Aparține Bisericii neamului – Biserica ortodoxă.

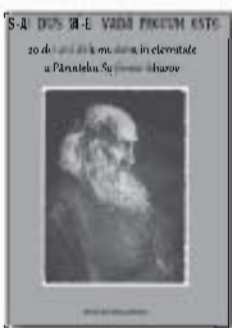
Preoții, profesorii de teologie, mulțime de credincioși s-au aflat în număr deosebit de mare pe frontul de luptă împotriva ateismului-apărarea și păstrarea ființei naționale, a credinței străbune până la jertfa supremă. Nu avem voie să-i uităm.

La început de lună (7 iulie) să mergem în pelerinaj la mormântul Pr. prof. Ioan Bunea, unde își doarme somnul de veci, lângă streășina bisericii din Lunca Arieșului din Țara Moților. Să îngenunchiem și să ne plecăm frunțile, să sădăm o floare a recunoștinței, să aprindem o lumânare sub crucea ce strălucește pentru eternitate mormântul.

Și împreună cu poetul de suflet și simțire românească Ioan Alexandru, să înălțăm o șoaptă de rugăciune înaintea bunului Dumnezeu.

*Veșnică amintire celor ce-au iubit  
Neprihăniți, senini până la moarte  
Căci din adâncurile bunului pământ  
Iubirea-nvârte lumea mai departe.*

## EDITURA RENAȘTEREA OFERTE



**S-A DUS SĂ-L VADĂ PRECUM ESTE**  
20 de ani de la mutarea în eternitate  
a părintelui Sofronie Saharov  
471 pag., format: 135x200 mm  
Preț 30 LEI.

**PĂRINTELE GEORGES FLOROVSKY.**  
SCHIȚĂ BIOGRAFICĂ  
282 pag., format: 145x210 mm  
Preț: 15.00 Lei



**CUVINTELE BĂTRÂNILOR**  
Părintele Dionysios Tatsis  
100 pag., format 135x210 mm.  
Preț 7 LEI.



**VIAȚA ȘI PETRECEREA NEVOITOAREI ANASTASIA DIN SEĂNTA MĂNĂȘTIRE „MAICA ÎNGERILOR” (KERKYRA) 1910-1979**  
84 pag., format 145x210 mm.  
Preț 7 LEI.

**VICTOR CONSTANTINUS MAXIMUS AUGUSTUS. VIAȚA SEĂNTULUI CONSTANTIN**  
40 pag., format 150x230 mm.  
Preț 4 LEI.



**CARTE DE RUGĂCIUNI PENTRU FOLOSUL ORICĂRUI CREȘTIN (SCRIS NORMAL) (varianta IPS Andrei Andreicuț) interior la 2 culori, coperta tare, neagră**  
350 pag., format 110x145 mm.  
Preț 15 LEI.

### COMITETUL DE REDACȚIE:

**Președinte:**  
IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

**Vicepreședinte:**  
PS Episcop vicar VASILE SOMEȘANUL

**Membri:**  
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Conf. dr. Radu Preda,  
Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. dr. Liviu Vidican-Manci

**Director:**  
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

## RENAȘTEREA

Editura Renașterea • Piața Avram Iancu, 18  
400117, Cluj-Napoca • Telefon / Fax 0264-59.96.49  
Internet: www.renasterea-cluj.ro  
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro  
CUI (CF) 4547095  
IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)  
ISSN: 1223-4435

**Redactor responsabil:**  
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

**Tehnoredactor:** Pr. Eugen Mera

**DIFUZAREA:**  
Pr. dr. Nicolae-Dragoș Kerekes

**COLABORATORI PERMANENȚI:**  
Pr. Ioan Bizău, Elena Chircev, Doina Curticăpeanu, Cezar Login,  
Pr. Grigore Dinu Moș, Marcel Munteanu, Alexandru Nemoianu,  
Aurel Sasu, Paul Siladi, Nicolae Turcan

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

## O altfel de școală

Gabriela Bulgaru

**D**ing, ding, ding/ Toc, toc, toc/ Mănerul ușii se-apasă/ Intrați în clasă/ Bună ziua! – cam așa sună în traducere o poezie franceză din manualul de clasa a V-a pentru învățăceii debutanți. Și intru în clasă recitând versurile și, grăbiți, elevii se adună de printre scaune și bănci în... bănci și pomesc: „Boonjouuur, Maadaaaame!”. Și nu se așază până nu le spun eu să se așeze. Mare lucru, îmi zic. Ajung la catedră și le spun să ia loc. Aceștia sunt copii din mediul rural, mai feriți de modernitatea degradantă a orașelor. Pe vremea mea, și pe vremea „marilor orașe” de azi, copiii se ridicau, salutau și se așezau cu zgomot în bănci, fără să simtă nevoia vreunui consimțământ din partea profesorului sau a vreunui semn de respect suplimentar. În fine, pe atunci nu ne dădeam seama că am fi putut să facem din acest fel de „ridicat-salutat-așezat zgomotos” un lucru mare... Dar redescopăr acum și învăț. Învățăm toată viața.

Școala vieții este o altfel de școală. Este o școală pe perioadă nedeterminată, necunoscută. Nici după ce ieși de pe băncile liceului, ale facultății sau ale altor studii superioare, nu încetezi să înveți, să te înveți pe tine însuși. Iar în calitate de creștini, cred că suntem permanent în postura de elevi, cu note care mai de care. Îndrăznesc să spun că lui Dumnezeu îi place să fim elevi, să învățăm, să lucrăm. Chiar Hristos mărturisese despre Tatăl că lucrează până acum, neîncetat. Și noi lucrăm, unii chiar foarte mult, mult peste program. Din păcate, această extenuare peste program este pentru materialitățile acestei lumi, pentru necesități, destule create, pentru satisfacții, pentru plăceri. Dar câți lucrăm pentru Dumnezeu, pentru mântuire, pentru noi și pentru sufletul nostru? Unii nici nu vor să devină creștini, nici nu vor să vină la școala lui Dumnezeu. Alții renunță de la prima chemare. Alții vin cu greu, rareori, alții se văicăresc și caută tot felul de motive de ceartă. Alții nu învață nimic, sau foarte puțin, sau ratează răspunsurile corecte în fiecare zi, sau rămân corigenți, repetenți. Minunat este că Dumnezeu ne dă constant șansa de a ne ridica, de a remedia, de a vindeca. Dar mulți suferă de abandon școlar zilnic.

Poate că efortul nostru trebuie să se concentreze printr-o atenție cât mai mare, desăvârșită către Dumnezeu. Să-L ascultăm, să facem poruncile, să așteptăm în liniște, cu respect, cu dragoste, să ne despovăreze El însuși, cu certitudinea că știe cum să lucreze cu noi, în inimile noastre. Înainte să trântim banca așezându-ne, să ascultăm de glasul lui. Mântuitorul Însuși ne arată o ascultare desăvârșită de Tatăl și o dăruire întregă Tatălui: „Cuvintele pe care vi le spun nu le vorbesc de la Mine, ci Tatăl – Care rămâne întru Mine – face lucrurile Lui.” (Ioan, 14:10). Ascultarea e deplină până la identificare: „Credeți Mie că Eu sunt întru Tatăl și Tatăl întru Mine” (Ioan, 14:11). Iar mai departe Hristos ne învață să facem poruncile și astfel să-L iubim pe Dumnezeu. Să asculti, să faci poruncile – mare și greu lucru de învățat, de făcut... dar tot Hristos ne învață să cerem în numele Lui și El va face, ne va da nouă. Ridici mâna și întrebi. Îți înalți inima și întrebi în rugăciune. Apoi înveți... n-am învățat-oare cu drag dacă am putea înțelege cine este Profesorul nostru și cât de mult ne iubește, cât de multă încredere are în noi? Ba cred că am și iubi și n-am mai vrea să ne despărțim de școala lui Dumnezeu, de școala Iubirii lui Dumnezeu.



## Taberele - posibilități reale de a descoperi creștinismul

Oana-Raluca Băilă, Lorena Sacaliș

**V**ara anului 2013 a fost pentru ASCOR una plină de activități, atât în încercarea de a consolida relațiile deja existente între membrii ei, cât și de a implica și de a atrage cât mai mulți tineri prin organizarea taberelor de vară sau a altor activități recreative și duhovnicești.

În încercarea de a-L descoperi pe Dumnezeu cu tineri și pentru tineri, în decursul a trei luni pe perioada vacanței, ASCOR Cluj a organizat patru tabere pentru copii: două tabere pentru cei cu vârsta cuprinsă între 7-12 ani, o tabără adresată preadolescenților de 12-15 ani și una adolescenților cu vârste între 15-18 ani. Satul Rusești-Prigoană (Mărișel) din apropierea orașului Cluj-Napoca a găzduit în total aproximativ 330 de participanți, 60 de voluntari și 5 preoți, întreaga acțiune fiind coordonată de Radu Copil și Oana-Raluca Băilă, cu sprijinul studenților din ASCOR, care au devenit, astfel, voluntari.



De fiecare dată s-a urmărit îmbinarea programului duhovnicesc cu jocuri, cântece, ateliere, discuții pe grupuri de vârstă, piese de teatru și o serie întreagă de concursuri, nelipsind nici tradiționalul foc de tabără. Înaltpreasfințitul Andrei s-a aflat în mijlocul tinerilor în trei dintre aceste tabere, adresându-le participanților cuvinte de învățătură și exemple din viețile celor ce au cunoscut sfințenia din fragedă vârstă.

Dimineața se făcea rugăciunea în comun, urmând apoi catehezele ținute de preotul slujitor al fiecărei tabere, atingându-se subiecte precum diferențele dintre Biserica Ortodoxă și celelalte Biserici, participarea creștinului la viața Bisericii, importanța Spovedaniei și a Împărtășaniei sau cum poate fi urmat exemplul Sfinților pentru a-L cunoaște pe Dumnezeu. Urmău apoi jocuri în aer liber, sportive sau creative. După-masa, copiii aveau șansa de a învăța mai multe îndelețniciri, putând să participe la ateliere, precum litografierea icoanelor, împletirea cruciulițelor sau a brățarilor, modelarea plastelinei prin tehnica *Fimo*, cărora se adaugă și deprinderea primelor acorduri la chitară sau a ritmului de toacă, descoperirea talentului actoricesc în cadrul atelierului de teatru, dezvoltarea abilităților culinare, însușirea cunoștințelor de bază pentru acordarea primului-ajutor sau pentru redactarea de texte din diferite genuri jurnalistice și altele.

Seara, participanții se adunau la rugăciune la slujba Vecerniei, textele fiind citite de copii, care, ulterior, îi adresau întrebări părintelui slujitor referitoare la curiozitățile specifice vârstei și nu numai. Acestor activități zilnice li se mai adăugau discuții pe grupuri de vârstă, expediții în natură, jocuri cu baloane cu apă, jocuri de grup organizate în aer liber și cântece la chitară, jocul pe echipe cu probe multiple sau „vânătoarea de comori”, vizionare de filme și prezentări pe teme diverse.

Adolescenților li s-au prezentat într-o sesiune de cinci module aspecte legate de problemele adecvate vârstei, precum importanța prieteniei, folosirea excesivă a mijloacelor media, consumul de substanțe nocive și efectele începerii vieții sexuale înainte de căsătorie.

La sfârșitul fiecărei tabere, duminica, toți copiii luau par-

te la Sfânta Liturghie la biserica din sat, o mare parte din ei spovedindu-se și împărtășindu-se. La întoarcerea spre Cluj, s-a făcut de fiecare dată o oprire la mănăstirea Florești, cu închinare la moaștele Sfinților Onufrie cel Mare, Ioan Rusul și la epitrahilul Sfântului Efrem cel Nou, primind un scurt cuvânt de învățătură de la părinții mănăstirii.

Partea inedită de anul acesta a fost creșterea numărului de tabere, acceptarea unui număr mai mare de participanți, dar și faptul că tinerii și adolescenții nu erau doar din județul Cluj, ci și din alte regiuni ale țării, precum București, Constanța, Galați, Brașov, Maramureș etc. Alt aspect nou a constat în organizarea unui moment artistic, timp în care copiii au avut ocazia să scoată la iveală talentele cu care erau înzestrați, cu precădere cele din sfera muzicii, dansului, gimnasticii acrobatică, jonglerii, teatrului, chimiei sau logicii.

La finalul taberelor momentele de rămas-bun s-au dovedit a fi extrem de emoționante, când părerea de rău pentru că cele șapte zile au luat sfârșit era înlocuită de zâmbetele și îmbrățișările copiilor, care trezeau în sufletul fiecăruia dorința de a reveni.

## Provocările lumii de azi

Lavinia Sabou

**A** doua ediție a *Taberei Naționale Studențești „Părintele Teofil Părăian”*, organizată de Liga Studenților din Timișoara, Oradea și Cluj și de Organizația Tinerilor din Sibiu s-a desfășurat și în acest an în perioada 17-26 septembrie, la *Schitul Sfântul Ioan Evanghelistul* – metocul Mănăstirii Oașa - din localitatea Găbud, județul Alba. Dacă ediția de anul trecut s-a concentrat tematic asupra trecutului istoric, avându-i ca invitați pe actorul Mircea Albulescu și pe scriitorul și istoricul Vasile Lupașc, evenimentul din această toamnă, urmând o logică a continuității, a avut o temă de actualitate - *provocările lumii de azi: media și identitate, dependențe, identitate de gen, sexualitate și familie, păstrarea valorilor românești*. Invitații care au conferențiat au fost Virgiliu Gheorghe – biofizician și scriitor al unor studii precum *Efectele televiziunii asupra minții umane* sau *Pornografia – maladia secolului XXI* și conf. dr. Adrian Lemeni – fost Secretar de Stat al Ministerului Culturii și Cultelor.



Participanții taberei, studenți din orașe ca Oradea, Cluj, Timișoara, Sibiu, Brașov, București, Constanța, Iași, s-au întâlnit și reîntâlnit cu acest prilej într-un număr care a ajuns la sfârșitul săptămânii la peste 150 de tineri. Programul taberei a presupus participarea la slujbe, conerințe și discuții, vizionarea unor prezentări, repetiții de muzică psaltică și cântece patriotice și a urmărit, în același timp, integrarea tinerilor în viața de obște prin participarea la ascultările zilnice.

În cadrul sinaxei de întâmpinare, în cuvântul de bun-venit, Părintele Iustin Miron, starețul Mănăstirii Oașa, le-a vorbit tinerilor despre importanța tăcerii și a meditației în viața duhovnicească, îndemnându-i să valorifice depărtarea temporară de mediul citadin și de rețelele de comunicare specifice acestui mediu pentru a prilejui o reîntâlnire cu sinele redus la tăcere în vacarmul orașului, o comunicare cu

celălalt care să excludă trancăneala și o interiorizare a conștiinței care să-L poată primi pe Dumnezeu. În acest sens, Părintele Stareț a subliniat faptul că punctul de vârf al unei zile petrecute în tabără nu e atât momentul conferinței, care, neaprofundată prin meditație, își reduce semnificativ sau chiar își pierde utilitatea, ci slujba Sfintei Liturghii, pentru care e nevoie de o pregătire prin slujbele de noapte ce o preced.

Astfel, o zi obișnuită de tabără începea la ora 3.30 dimineața cu Miezonoaptea, Utrenia, Ceasurile, continuându-se cu Sfânta Liturghie, în intervalul 6.00-8.00, după care urma masa de dimineață, moment în care se împărțeau ascultările după preferințe și posibilități. Acestea se desfășurau până la ora 13.00, când se servea masa de prânz. În cursul după-amiezii, până la ora 16.00, când începea Vecernia, tinerii puteau să se odihnească la chilii sau la atelierul de muzică psaltică, în cadrul căruia se pregăteau cântările Sfintei Liturghii pentru momentul culminant al taberei, ziua hramului – Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, sărbătorit în data de 26 septembrie, răspunsurile la strană fiind date de către studenții îndrumați de obște. După slujba Vecerniei, urma masa de seară, iar la ora 18.00, începea conferința, care se derula ca durată cel târziu până la ora 21.00.

Totuși, câteva zile au făcut excepție de la acest program: una a fost sâmbătă, când în prima parte a zilei tinerii au participat la niște prezentări ale d-nei prof. Gabriela Alexandru, o invitată surpriză, care a schițat demersul demarat în școli, împreună cu voluntari din diverse părți ale țării, ca o replică creștin-ortodoxă la programele de educație sexuală implementate de organizații seculare în rândul elevilor de gimnaziu și liceu. În aceeași zi, o trupă de teatru de elevi de liceu, coordonată de profesorul lor de religie, a interpretat rolurile unor sfinți din catacombele primelor veacuri, piesa având un caracter foarte complex și desfășurându-se pe durata a aproa-



pe 80 de minute. Ultimul eveniment aparte al zilei de sâmbătă a fost privegherea pentru duminică, desfășurată între orele 19.00-23.45, așa încât ziua de duminică a început cu Acatistul Domnului Iisus Hristos și Sfânta Liturghie la ora 9.00.

În aceeași zi, după conferința lui Virgiliu Gheorghe și după Vecernie, s-a organizat o drumeție prin împrejurimile deluroase ale metocului, de o frumusețe pitorească, molcomă, smerită și împăciuitoare. Alte două zile ce au constituit excepții de la programul prevăzut în mod obișnuit au fost ziua și prezia hramului, când conferințele au lăsat locul pregătirilor pentru sărbătoare, privegherii și bucuriei pe care Sfântul Ioan Evanghelistul a revărsat-o la Liturghia Arhierescă.

Prin toate aceste activități, scopul taberei a fost deprinderea unei altfel de trăiri, chiar și pe durata unei săptămâni, care poate fi, însă, un nou început pentru întâlnirea cu o viață netrăită la întâmplare, cu o viață trezită din pasivitate și din iluzia apropierei pe care societatea o creează prin media. Rânduiala propusă de părinții și frații mănăstirii, în care ei înșiși sunt integrați firesc, modul de viață organizat ce transpărea și în programul taberei, gândit într-un fel în care nu-ți îngăduie să pierzi timpul, toate acestea, deși ostentive la început, au fost menite să înlesnească o „igienă” a minții, a conștiinței, a sufletului, despre care Virgiliu Gheorghe a vorbit în prima seară din seria conferințelor sale, spunând că este eminamente necesară într-un mediu de masă de natură malignă care, fie că dorim sau nu, ne influențează la nivel emoțional, neurologic, psihologic și duhovnicesc.

Organizată sub patronajul Părintelui Teofil Părăian de la Sâmbăta de Sus, tabăra, prin toate momentele sale, a urmărit îndeaproape duhul cuvântului pe care Părintele îl repeta tinerilor cu stăruință – *Ce faci te și face.*

## Povara firii căzute

Ana-Maria Neag

**M**ară. Crepuscul. În preajma soarelui asalt de nori acoperind totul cu o hlamidă cenușie. Fără lumina sa, pe cupola celestă formele se diluează și nu e clar dacă predomină puf alb, aur pal sau albastru mercuriu.

Dacă țesătura aceasta rămâne în sine un obiect banal al privirii, ignorat sau poate modelat de gustul amar al zilei, a cărui taină nu mai atinge sufletul, inevitabil se ivesc cu o forță pasionantă, imperativele unui dezzechilibru existențial: „Ce rost au toate? Ce și de ce încă mai luminează toată bolta?”.

În scurt timp, ceva se petrece – o schimbare previzibilă și totuși nouă. Cu putere de luminător, orologiul de foc își face loc printre norii diluați, zvâcnind orbitor, și se topește falnic în depărtările orizontului, singur, țesându-și subtil groapa de lumină. Ca în ceasul slăvirii Adevărului: „Și era acum ca la al șaselea ceas, și întuneric s-a făcut peste tot pământul până la ceasul al nouălea; și s-a întunecat soarele” (Luca 23, 44). În lipsa razelor, ca niște umbre, oamenii încremenesc în cumpăna unui apus efemer.

Atunci când nu se mai zărește adevărul, la loc de cinste se înalță tatăl minciunii. A crede minciuna a devenit mai lesne decât a crede adevărul revelat. Și din inimă, această minciună s-a propagat până în adâncurile văzduhului. Fie că căzută își caută sensul în mod nefiresc și sfârșește în întuneric chiar dacă în jur mai sunt încă licăriri de lumină.

Același cer de azi, de ieri, nu mai impresionează cu nimic după spectacolul imaginar din Avatar sau din alte producții hollywoodiene unde violența funcționează ca principiu de marketing... Același cer sub care totul e permis – goana după averi, capriciile trupului și saltul bolnăvicios al imaginației, violarea minții, beția, halucinogenele, batjocorirea și trădarea fratelui, profanarea, mizeria, supunerea prin forță,uciderea. Pretenția atotputerniciei umane. Același cer sub care izbucnește râsul isteric, plânsul ridicol, dar și lacrimile nevinovate. Același cer zguduit de urletele oamenilor care nu se mai înțeleg nici pe ei înșiși și nici pe ceilalți. Aceluiași cer i s-a acordat titlul de dictator al soartei; el determină cursul zilelor, o karma pozitivă sau - de ce nu - una negativă. Același cer de foc sub care viața sfârșește în ospicii, în autodistrugere, fără a mai suporta vidul de care s-a legat cu mult timp în urmă.

Din fericire, „experimentul” nu e dus întotdeauna până la capăt. Din când în când privirea mai scapără spre înalt. Frenetic amestec de culori și forme, dar nimic concret. Se dorește păstrarea bunului simț comun, în niciun caz spargerea limitelor instituite de societatea mondenă. Mai bine un trai fără griji, destinat efortului de a fi în rând cu lumea. Căldiceii. Starea de neutralitate. Teamă sau reticență față de problemele maximale. Mediocritate.... Pseudo-fericire, indispoziție cronică sau dispoziție dependentă de împrejurări. În cel mai bun caz, plictiseală.

Mai este o cale, cea a contemplativilor. Pe ei îi încearcă adesea câte-un un fior estetic. Însă și acesta se pierde lent în răceala unor raționamente sterile, în abstractizarea senzațiilor. Uneori gândul nu atinge sensul ultim și adâncește tumultul interior, prelungindu-l spre nesfârșite și obositoare labirinturi. Rareori dobândește capacitatea de a transgresa nivelul de percepție al reținei sau de a da o soluție mântuitoare la persistentul „De ce?”.

Așadar, să fie totul numai paloare și neguri? Pământul va înghiți la un moment dat făpturile sale, care au trecut pe lângă această priveliște fără să fi bănuțit fără să fi iscodit ceva din măreția unui altfel de cadru...

Un cadru mai real ca oricare altul: Cel ce cunoaște toate tainele făpturii Se pogoară cu nădejdea Diminției în tenebrele sufletului. Câtă vreme ochiul minții se silește să ridice povara pleoapelor de carne, să se lase cucerit până la capăt de acest nou simțământ, abia atunci forma i se deslușește. Și, deși slava unui astfel de crepuscul nu-i a sa, a omului, e și el părtaş acestei splendori, căci se zărește ca formă clară – chiar dacă e cenușie, difuză sau de un alb inexpressiv. Măcar Lumina strălucește în proprii săi ochi și îi luminează marginile. Așa cum odinioară, când bătălia părea pierdută, pentru Împăratul Constantin cel Mare strălucise în plinul zilei Semnul Biruinței pe cer. Și din acea clipă omul poate îndrăzni să-și închipuie Răsăritul cel Veșnic. Un cer nou și un pământ nou.

## Reuniunea Tinerilor de la Cluj care au participat la întâlnirea de la Baia Mare

Radu Copil

**E**uni, 9 septembrie 2013, la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” a avut loc Reuniunea Tinerilor care au participat la întâlnirea de la Baia Mare. Veselie mare, îmbrățișări, zâmbete, strângeri de mână prietenoase!

De la ora 18.00, cei 27 de tineri prezenți au cântat și au citit la slujba Vecerniei oficiată de Părintele Dan Hognogi și Părintele Liviu Vidican. După Vecernie, vremea ne-a jucat o festă și a început să plouă. Am fost nevoiți să revenim în incinta bisericii, deși ne-am fi dorit mult să fi putut pleca spre Terenurile sportive din Mănăstur unde urma să desfășurăm jocurile de grup, volei și fotbal.

În biserică, la programul ad-hoc, fiecare tânăr a avut prilejul de a se prezenta, iar cei care au fost la Baia Mare și-au împărtășit impresiile despre participarea la acest eveniment de tineret.

Ulterior, s-a prezentat succint activitatea celor două grupuri de tineret (Biserica gazdă și Biserica din Iris) și câteva informații despre nou înființata Asociație de tineret a Arhiepiscopiei noastre (Asociația Tinerilor Creștini Ortodocși Cluj) și planurile de activitate ale Asociației pentru toamna aceasta.

Pentru o mai bună cunoaștere a participanților și pentru a dinamiza un pic atmosfera, cu toții am participat la jocul „Să schimbe locurile cei care... au o anumită caracteristică, preferință etc.”. Și ca să ne simțim cu toții o echipă unită, tinerii au colaborat la o sarcină de grup pentru scoaterea comorii din foc. Da, da, era chiar o comoară adevărată: nectar delicios și ciocolată multă și bună!



Timp de 30 de minute, tinerii s-au bucurat de o agapă delicioasă (fetele au adus prăjituri făcute de casă, comoara salvată - dulciuri pregătite de gazde), de socializare, patru cântece la chitară cântate în surdină și două cântări religioase intonate cu drag.

Încet, încet, după ora 21.00, tinerii au început să se retragă. Și ca să ne răzbunăm pe vreme, am stabilit că peste două săptămâni, ne vom întâlni iar ca să mergem „La Terenuri” la sport, jocuri de exterior și voie bună!

Așa se face că luni, 23 septembrie, de la ora 18.30, a avut loc „La terenuri”, în Mănăstur, partea a II-a a Reîntâlnirii Tinerilor care au fost la Reuniunea de la Baia-Mare. Au participat 17 tineri, iar în mijlocul nostru s-a aflat Părintele Dan Hognogi. Deși vremea înnorată ne-a dat iar emoții, până la urmă am avut parte de o seară plăcută și liniștită. Așa cum era prevăzut, am făcut un joc de grup, după care am jucat volei pentru o oră bună, iar la sfârșit ne-am bucurat de o agapă cu comulețe de casă delicioase, ciocolată și suc.

Părintele Dan i-a invitat pe tineri la prima întâlnire a grupului parohial de tineret din 30 septembrie 2013 și în pelerinajul anual al grupului care va avea loc de data aceasta în Maramureș, în perioada 18-19 octombrie 2013.

Prin cele două întâlniri organizate am dorit să consolidăm frumoasele prietenii care s-au legat între tineri și să le oferim prilejuri concrete de a continua ceea ce s-a început la Baia Mare.

**E**chipe: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

**Adresa ASCOR:**  
Biserica din Hașdeu 45  
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

**Redacția FILOCALIA:**  
Piața Avram Iancu, nr. 18,  
Cluj-Napoca  
Fax: 0264/595 300  
revista.filocalia@yahoo.com